

WESSTNIK

Lehnik XXI.

Celovec, petek, 15. julij 1966

Štev. 28 (1259)

Naloge in cilji

BOJA VIETNAMSKEGA
LJUDSTVA

„Korakamo, da bi osvobodili našo deželo, tlačeni in mučeni. Mrtva preveča naša srca...“

Tako prepevajo borci narodno-osvobodilne fronte v Južnem Vietnamu, kadar gredo v boj in kadar se vračajo z bojišča. V teh nekaj besedah je strmen ves program, okrog katerega se je zbralo več sto tisoč borcev pod rdečo-modro zastavo z rumeno peterokrako zvezdo.

Bolj podroben odgovor na vprašanje, za kaj se borijo v Vietnamu, pa daje knjiga »Južni Vietnam na poti zmage«, ki pojasnjuje deset točk obsegajoči program nalog in ciljev južnovietnamskega osvobodilnega gibanja, program, ki je v mednarodni javnosti vse premalo znan in se prav zaradi tega lahko dogaja, da marsikdo nasede lažni propagandi tistih, ki se z oboroženo silo vmešavajo v notranje zadeve vietnamskega ljudstva, pri tem pa zagotavljajo, da varujejo svobodo in pravico. Naj zato v kratkih besedah prikažemo resnične smotre vietnamskega osvobodilnega gibanja.

Prvi dve točki programa obsegata osnovne cilje — strmoglavljenje ameriškega kolonialnega režima in obnovitev nacionalne demokratične koalicije, obnovitev državljanskih svobod, splošno pomilostitev, ukinitve koncentracijskih taborišč in jašističnih zakonov ter odstranitev vseh »pasov« in »središč« po vaseh in mestih.

Nekaj točk govori o tem, kaj bo dobilo ljudstvo, ko se bo vojna končala. Obsegajo politične in socialne namene revolucije: predvsem bodo ukinili tuje monopole in monopole domačih izdajalcev v gospodarstvu, zavarovali domače proizvode, spodbudili domačo industrijo in trgovino, povečali kmetijsko proizvodnjo, zagotovili neodvisno gospodarstvo, dali delo brezposelnim, povečali dohodek delavcem, vojakom in uradnikom, ukinili enostranske kazni, uvedli primeren davčni sistem, pomagali razseljenim osebam, da se lahko vrnejo na domove.

Svoboda naj bi prinesla kmetom, ki so zapustili tuja riževa polja, na katerih so delali kot najemniki, nižjo zakupnino za to zemljo, tistim, ki so imeli svoja polja, pa naj bi zajamčila pravico, da se vrnejo na nje. Južnovietnamski kmetje verujejo v ta program, zato tudi tako dosledno podpirajo narodnoosvobodilno gibanje. Vanj verujejo tudi borci in delavci iz vasi in mest, vanj verujejo moški in ženske. Osvobodilnemu gibanju pa so se pridružile tudi različne verske ločine in številne narodne manjšine iz goratih vietnamskih predelov.

Program določa tudi zunanjo politiko bodočega Vietnama, ki se bo boril proti napadalnim vojam in za mir v svetu. Zunanja politika bo temeljila na miru in nevtralnosti ter na diplomatskih odnosih z vsemi deželami, ki spoštujejo vietnamsko neodvisnost in suverenost. Ameriška oporišča v Vietnamu so odveč — je rečeno v eni izmed desetih točk — kajti ljudska armada bo tudi brez ameriških svetovalcev dovolj močna braniti deželo. Glede združitve Severnega in Južnega Vietnama pravi program, da je namen osvobodilnega boja ponovna ureitev odnosov med obema deloma, še preden bi ju miroljubno združili v enotno domovino.

To so v kratkih besedah naloge in cilji, za katere se bojuje vietnamsko ljudstvo. V tem boju so združeni ljudje iz južnovietnamske džungle, z riževih polj, iz mest in celo iz prestolnice Sajgona. Boj zahteva od njih ogromne žrtve, ki pa jih doprinašajo s pesmijo na ustih, ker se zavedajo, da se borijo za pravično svavo.

Prepričljiva zmaga socialistov v največji deželi Zahodne Nemčije

Zadnje nedeljo so bile v zahodnonemški pokrajini Severno Porenje-Vestfalija deželnozbornske volitve, pri katerih je socialdemokratska stranka zabeležila prepričljivo zmago, medtem ko je krščanskodemokratska stranka utrpela najhujši poraz od leta 1950. Od skupno 200 poslanskih mandatov so jih socialdemokrati dobili 99, to je za devet več kot pri zadnjih volitvah; krščanski demokrati so od prejšnjih 96 mandatov nazadovali na 86, liberalna FDP pa je število svojih mandatov povečala od 14 na 15.

Izid nedeljskih volitev je važen tudi v širšem državnem merilu. Ker je Severno Porenje-Vestfalija tako po številu prebivalstva kakor še posebej po svoji gospodarski moči največja dežela Zahodne Nemčije, je torej razumljivo, da ima politično razmerje v tej deželi velik vpliv tudi na vsedržavno politiko. To bo

do v Bonnu kmalu občutili, kajti na podlagi socialistične zmage bo prišlo do premika tudi v Bundesratu (zgornjem domu bonskega parlamenta), kjer sedanji koalicijski stranki CDU in FDP ne bosta več razpolagali s potrebno večino in bo vlada odvisna od socialistične opozicije.

V deželi sami izid volitev seveda ni privedel do jasnega razmerja. SPD je sicer postala najmočnejša stranka, vendar ji do potrebne večine, da bi lahko sama sestavila vlado, manjka 1 mandat in bo torej morala iskati izhod v koaliciji s CDU ali s FDP. Pogajanja ne bodo lahka, kajti trenutno nobena od desničarskih strank ne kaže pripravljenosti za sodelovanje s socialnimi demokrati.

Ocene izida nedeljskih volitev soglašajo v tem, da pomeni izraz nezadovoljstva, ki je prebivalstvo te dežele zajelo spričo trenutnega gospodarskega položaja, predvsem v zvezi z odločitvijo bonške vlade, da ukine delo v številnih rudnikih in postavi na ceste mnoge tisoče delavcev. Svoj delež k zmagi socialdemokratov pa je nedvomno prispeval tudi krščanskodemokratski kancler Erhard sam, ko je na predvolilnem zborovanju skupino rudarjev, ki so izrazili skrb za bodočnost zaradi ukinitve rudnikov, ozmerjal za »nesramno drhaljo«. Ta »nesramna drhal« je dala odgovor na nedeljskih volitvah, in sicer tako odločno in glasno, da ga bodo morali slišati in upoštevati tudi v Bonnu.

Premier Wilson

OBISČE SOVJETSKO ZVEZO

Predsednik angleške vlade Harold Wilson bo jutri odpotoval na obisk v Sovjetsko zvezo, kamor ga je povabil predsednik sovjetske vlade Kosigin.

Čeprav bo ta obisk med drugim veljal neposrednim angleško-sovjetskim odnosom, ga je brez dvoma treba uveljaviti v sedanje splošno prizadevanje za mirno rešitev vietnamskega vprašanja. Kakor so temu problemu veljali prejšnji in ta teden obisk predsednice indijske vlade Indire Gandhi v Kairu, Beogradu in Moskvi tako bo namreč tudi pri bližnjih angleško-sovjetskih razgovorih zavzemal zelo važno mesto. Vietnam, ki se je po krivdi ameriške napadalne politike razvil v največjo nevarnost za svetovni mir.

Amerika zgublja ugled v mednarodni javnosti

Odkar so se ameriški voditelji odločili za razširitev vietnamske vojne in zapovedali masivno bombardiranje obljudenih naselij tudi na ozemlju Severnega Vietnama, je prišlo do očitne spremembe javnega mnenja celo v tistih državah, ki so doslej zvesto podpirale ameriško napadalno politiko. Poskusi ameriških državljanov, najti razumevanje za to politiko, ostajajo brez zaželenega uspeha, kakor je moral prejšnji teden spoznati tudi stalni ameriški predstavnik v OZN Goldberg, ki je v Rimu in v Vatikanu namesto podpore našel le besede zaskrbljenosti, Italijanski zunanji minister Fanfani pa ga je seznanil tudi z resničnim vzdušjem v parlamentu in javnosti, namreč z vzdušjem, ki je prišlo do izraza v velikih protiameriških demonstracijah.

Podobno se dogaja tudi drugim odposlancem ameriške vlade, ki širom po svetu trkajo na vrata vodilnih državnikov, vendar odhajajo praznih rok, kajti ugled Amerike v mednarodni javnosti nevarno upada in se čedalje bolj spreminja v nepriljubljenost in odpor. To so spoznali tudi številni ameriški funkcionarji, ki lastno vlado ostro kritizirajo in njeno politiko brez olepšavanja prikazujejo takšno, kakršna je v resnici — napadalna in imperialistična. Kljub temu pa imajo v Washingtonu trenutno odločilno besedo še vedno tiste sile, ki zagovarjajo zaostrovanje vojne do skrajnosti.

Prihodnji teden bo minilo dvanajst let, odkar so v Zenevi po devetih letih uničevalne vojne, ki so jo vodili francoski kolonialisti v Indokini, podpisali sporazum, ki je Vietnamu jamčil svobodo in neodvisnost. Sporazum izrecno prepoveduje prihajanje tujih čet in tuje ga vojaške osebje v Vietnam kakor tudi pošiljanje orožja in ustanavljanje vojaških oporišč. Takrat se je Amerika s posebno izjavo obvezala, da ne bo uporabljala sile in grožnje, da bi motila sklenjene sporazume, in da bo spoštovala listino Združenih narodov.

Toda ameriška vlada je sprejete obveznosti kaj kmalu prelomila in začela bolj odkrito podpirati sajgonski protiljudski režim, da bi zadušila težnje ljudstva po svobodi in neodvisnosti. V zadnjih letih pa se je odlo-

1120 avstrijskih državljanov obtoženih nacističnih vojnih zločinov

Mednarodno znani »lovec na nacistične vojne zločince« in vodja centra za židovsko dokumentacijo na Dunaju inž. Simon Wiesenthal je na nedavni tiskovni konferenci izjavil, da je še vedno v teku preiskava proti 1120 avstrijskim državljanom, ki so obtoženi sodelovanja pri množičnih pokolih Židov med drugo svetovno vojno. Po njegovi izjavi gre za osebe, ki »so na svobodi in živijo med nami ter se udeležujejo, pogosto celo na uglednih položajih, državnega življenja«.

Wiesenthal je poudaril, da so bili skoraj vsi, proti katerim teče zdaj preiskava, neposredno ali posredno vključeni v organizacijo industrializiranega uničevanja, vendar pa jim je doslej uspelo izogniti se kazni samo zaradi zločinske solidarnosti ali tudi zaradi preposte brezbrzičnosti.

Ta vest bo gotovo spet razburila kroge, ki skušajo javnost prepričevati, da je nacistična preteklost v Avstriji že premagana. Da pa v resnici le ni tako, ne kažejo le sedanje navedbe inž. Wiesenthala, marveč dokazujejo tudi številni pojavi neonacizma in antisemitizma. Kljub temu pa je v delu avstrijske javnosti vladalo silno razburjenje, ko je ameriška televizija pred nedavnimi opozorila na to nevarnost s posebno oddajo, kjer so za podlago služili lanskoletni dogodki okoli profesorja Borodajkewicza.

Gotovo drži, da takih pojavov ne kaže posploševati in delati zaključke, kakor da bi bili vsi Avstrijci zastrupljeni z nacistično miselnostjo. Toda najmanj tako nevarno in neodgovorno pa je tudi stremenje, obstoječo nevarnost omalovaževati in se predajati brezbrzičnosti. To ima za posledico, da po navedbi inž. Wiesenthala še danes živi na svobodi in deloma celo na uglednih položajih daleč nad tisoč avstrijskih državljanov, ki so osumljeni, da so sodelovali pri nacističnih vojnih zločinih.

Za varnost in mir v Evropi

Kakor smo že zadnjič kratko poročali, so na zasedanju političnega posvetovalnega odbora varšavske zveze v Bukarešti, kjer so se zbrali najvišji predstavniki včlanjenih držav, sprejeli posebno deklaracijo o varnosti in miru v Evropi. Deklaracija, ki obsega kakih 5000 besed, ostro obsoja militarizem in revanšizem ter poziva evropske narode, naj sami brez vmešavanja od zunaj skrbijo za svojo varnost in mir.

Ko poudarja, da imajo odnosi

med evropskimi deželami velik vpliv na položaj po vsem svetu, deklaracija navaja, da danes, dvajset let po vojni, v Evropi še vedno niso odstranjeni vsi ostanki vojne, da ni sporazuma o miru z Nemčijo in da še vedno obstajajo žarišča pritiska ter nenormalen položaj v odnosih med državami. Udeleženci posvetovalnega predlagajo krepitev kolektivne varnosti v Evropi, ki bi preprečila izbruh oboroženega spopada. Ostro obsojajo sedanjo politiko Amerike, ki je začela agresivno vojno proti vietnamskemu narodu in ki se vmešava v notranje zadeve mnogih azijskih, afriških in latinskoameriških držav. V Evropi pa je ameriška politika nevarna zlasti zaradi tega, ker podpira zahodnonemški revanšizem, kateri si želi atomskega orožja ter hoče spremeniti sedanje evropske meje.

Deklaracija tudi poziva k razvoju dobrih sosedskih odnosov na podlagi načel miroljubnega sožitja med državami z različnimi družbenimi sistemi. Opredeljuje se proti razdelitvi sveta na bloke ali vojaške zveze, predlaga ukinitve tujih vojaških oporišč in umik tujih čet z ozemlja drugih držav, nadalje zmanjšanje vojaških sil obeh nemških držav, ustanovitve brezatomске cone in prenehanje poletov letal z atomskimi bombami, prav tako pa tudi prepoved pristajanja jedrskih podmornic v pristaniščih evropskih držav.

Glede nemškega vprašanja so se udeleženci posvetovalnega zavzeli za mirno rešitev, za prepoved atomske oborožitve Zahodne Nemčije v vseh oblikah ter nedotakljivost sedanjih evropskih meja, posebej še meja obeh nemških držav in Poljske. Na koncu pa je v deklaraciji poudarjen pomen sklicanja splošne evropske konference, na kateri bi preučili problem evropske varnosti in vzpostavili splošno sodelovanje med državami Evrope.

Vlada naraščajoče draginje

Minuli teden je eden izmed poslancev v parlamentu naračunal, da je ÖVP v 78 dneh, odkar samostojno vlada, v podraževanju doseгла rekord. V tem času je sprožila ali povzročila 30 podražitev. Ta očitke je izrekel v teku razprave k zakonu o reformi uprave radia in televizije, v katerega je ÖVP vnesla določilo, po katerem bo z novim letom, ko bo stopil zakon v veljavo, dana možnost zviševanja sedanjih prispevkov za radio in televizijo. Z zakonom, ki je bil uveljavljen z glasovi ÖVP in FPÖ proti glasovom SPÖ, je bila za upravo radia in televizije ustvarjena družba z omejenim jamstvom — torej kapitalna družba — ki je dobila pravico, da po svoji uvidevnosti določa in zvišuje te prispevke, poleg njih pa še lahko uvaja dodatne prispevke.

S tem zakonom je torej postala naša država bogatejša za nadaljnjo možnost nebrzdanega podraževanja. ÖVP in tudi njenemu podrepniku FPÖ očitno še niso dovolj podražitev, ki so bile sprožene od 19. aprila naprej, ko je ÖVP sama zasedla vladne stolčke. Niso še dovolj podražitev mineralnih olj in tudi ne podražitev železnice in pošte, ki jo bomo občutili od 1. avgusta naprej in ki bo sprožila nov val splošne podražitve. ÖVP tudi še ni dovolj dolga vrsta drugih podražitev, ki jih zadnje mesece takorekoč iz dneva v dan doživljamo pri nakupu svojih potrebščin.

Delovni ljudje, zlasti pa gospodinjstva se iz tedna v teden sprašujejo, kako bodo ob naraščajoči draginji z gospodinjstvom denarjem v naslednjem tednu shajale in na katerem področju bo treba znova omejiti svoje izdatke. Taka je resnica ob vseh navideznih zboljšanjih zaslužkov, za katere se morajo delovni ljudje trdovratno boriti. Preden takšno zboljšanje dosežejo, sta trg obvladajoča industrija in trgovina že navili cene v taki meri, da je potem doseženo zboljšanje zaslužka praktično brez vsakega učinka.

V take škripce je delovne ljudi spravila ÖVP s svojo samovlado. V takih škripcih pa niso le delavci in nameščenci, marveč tudi kmetje ter mali obrtniki in trgovci, ki morajo s svojim delom pridelovati svoj vsakdanji kruh. Na njihov račun se vse bolj boboti industrijski, trgovinski, bančni in zemljiški kapital, ki sedaj do zadnjega izkorišča konjunkturo zaščite ÖVP, da lahko večja svoje udobje in svoje profite. ÖVP mu vendar ni dala le v tem pogledu popolno svobodo, prav zadnji teden mu je primaknila še nadaljnje darilo 1,6 milijarde šilingov, ko je sklenila tako imenovane zakone o rasti ali o kapitalnem trgu.

Ko sedaj proti koncu prvih treh mesecev potegnemo bilanco samovlade ÖVP in njene diktature v parlamentu, vidimo, da je ta vlada na eni strani za delovne ljudi vlada naraščajoče draginje, na drugi pa za kapitalne družbe, banke, industrijo in trgovino vlada največje svobode določanja cen ter kopičenja in zapravljanja svojih dobičkov na račun delovnih ljudi. Vsega tega ÖVP pred volitvami ni obljubljala, vse to skuša tudi še sedaj prikriti. Toda resnice kljub svoji gostobesednosti in zavijanju dejstev ne more prikriti: njena vlada je vlada naraščajoče draginje. Graginja pa nikoli ne pospešuje blaginje, marveč jo broma in sili k nazadovanju. To pa ni v korist države, najmanj pa njenega prebivalstva. Zato tudi politika ÖVP in vlade, o kateri je bilo ob nastopu rečeno, da bo v korist vseh Avstrijcev, ni v korist širokih plasti prebivalstva.

Dvajset let Svetovne banke

Mednarodna banka za obnovo in razvoj — imenujejo jo tudi Svetovna banka — slavi v teh dneh dvajsetletnico svojega obstoja. Prvotno ustanovljena z namenom, da pomaga pri obnovi in razvoju držav članic in vzpodbuja k investiranju kapitala v produktivne namene, je pričela tekem leta 1948 opuščati to dejavnost in se vse bolj usmerjati na dolgoročno dejavnost pomoči državam v razvoju. Medtem ko je leta 1947 s posojili pomagala le evropskim državam, je leta 1948 že odobrila prva posojila Latinski Ameriki, leta 1949 azijskim državam, leta 1950 pa Avstraliji, Afriki in Srednjemu vzhodu.

V začetku so letna posojila Svetovne banke le počasi naraščala. Leta 1951 so dosegla 300 milijonov dolarjev letno, leta 1958 so narasla na 800 milijonov dolarjev, leta 1962 pa na 900 milijonov dolarjev. Sredi leta 1966 je skupni bruto znesek posojil, ki jih je banka odobrila, vključno posojil za obnovo presegl 9 milijard dolarjev. Za znesek je odobrila od svojega nastanka 79 državam v obliki 450 posojil. Vpisani deležni kapital banke je koncem marca 1966 dosegel vrednost 21,9 milijarde dolarjev.

Leta 1956 je Svetovna banka ustanovila Mednarodno finančno korporacijo, ki v glavnem financira investicije zasebnih podjetij, predvsem v državah v razvoju. Tej

PETNAJSTI AVSTRIJSKI LESNI SEJEM V CELOVCU:

Zvišan sejmski sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo

V štirih tednih bo petnajsti avstrijski lesni sejem na gospodarskem razstavišču v Celovcu v polnem teku. Odprt bo v četrtek 11. avgusta, trajal pa bo do nedelje 21. avgusta. Na tem jubilejnim sejmju bo sodelovalo 1200 razstavljalcev iz 26 držav, njegova posebna zanimivost pa bo največja hala konstrukcije iz lepljenih desk v Evropi, ki ima brez vsakega opornika 100 metrov razpona.

Kakor že vsa leta bo Jugoslavija tudi tokrat sodelovala na lesnem sejmju s posebno razstavo. Pristojni organi obeh vlad so se sredi junija sporazumeli, da tokrat sporazum sejmske blagovne izmenjave zvišajo za 8 milijonov na skupno 40 milijonov šilingov. Od tega zneska je 20 milijonov šilingov določenih za avstrijski izvoz v Jugoslavijo, 20 milijonov šilingov pa za uvoz iz Jugoslavije. Izvajanje sejmskega sporazuma spada ob soglasju uradov zveznega ministrstva za trgovino v pristojnost zunanje-trgovinskega urada koroške deželne vlade, izvajanje denarnih poslov pa je z avstrijske strani prevzela Koroška banka (Bank für Kärnten).

Jugoslavija bo letos svojo posebno razstavo v stalnem sejmskem paviljonu osredotočila na pohištvo. Kakor je bilo pred kratkim sporočeno, bodo pohištvo razstavljal tako slovenska kakor tudi hrvaška industrijska podjetja. Iz Slovenije bodo razstavljal „Slovenijales“ in „Lesnina“ iz Ljubljane, „Javor“ iz Pivke in poslovno združenje lesne industrije „Linex“. Iz Hrvaške pa bodo razstavljal „Exportdrvo“, „Interplet“ in „Florian Bobič“ iz Zagreba.

Poleg Jugoslavije bodo s posebnimi razstavami sodelovale še Iran, Italija, Poljska, Romunija in Švedska, avstrijske ustanove in podjetja pa bodo v okviru lesnega sejma priredile 6 posebnih razstav.

ÖVP IN FPÖ V PARLAMENTU:

Nova darila za kapitalne družbe za delovne ljudi pa nova bremena

Za delovne ljudi zvišanje cen, za kapitalne družbe in za druga bančna, industrijska in trgovinska velepodjetja pa k doseganju profita še možnost novih. S temi besedami bi preprosto in kratko lahko označili vsebino vrste zakonov, ki jih je minuli teden s pomočjo FPÖ v parlamentu izglasovala ÖVP proti glasovom socialistične opozicije. Zakoni, ki sodijo v ta sklop in ki jih imenujejo »zakoni rasti« (Wachstumsgesetze), so zlasti prva novela k dohodninskemu davku, zakon o davku na korporacije 1966 in zakon o davčnih ukrepih pri zvišanju kapitala iz sredstev kapitalnih družb. S temi zakoni so dobile akcijske družbe, družbe z omejenim jamstvom, banke ter industrijska in trgovinska podjetja od ÖVP priznana »darila« 1,6 milijarde šilingov letno.

Prva novela k dohodninskemu davku med drugim osvobaja vse podjetnike roka, v katerem je dovoljeno, da vrednost svojega premoženja po dohodninskem davku lahko odpisujejo, kakor se jim zljubi. Ta možnost je bila doslej omejena z 31. decembrom 1966, sedaj pa ji ni več postavljen noben rok. Nadalje ta

novela omogoča, da podjetniki do dve petini svojega dobička lahko odtegnejo obdavčenju, če ga pridržijo za nakup in ustvarjanje novega premoženja. Poleg tega novela odpira tudi davčne ugodnosti pri nalaganju denarja v vrednostne papirje, pri prenosu izgub na naslednje leto in pri prispevkih za »raziskovalne namene«.

Zakon o davku na korporacije služi predvsem koristim kapitalnih družb. Njihov dohodek bo po višini do 100.000 šilingov obdavčen s 24 %, v višini med 114.000 do 200 tisoč šilingov s 30 %, med 250.000 in 1 milijonom šilingov s 40 %, pri dohodkih, ki so višji od 1.111.000 šilingov, pa s 44 %. Čim večja je družba po dohodkih, tem več dohodka bo ostalo za njene namene. To obdavčenje pa bo znižano na polovico, če bodo kapitalne družbe po sklepu dobiček javno razdelile na svoje člane. To pomeni, da zakon kapitalnim družbam in njihovim članom omogoča, da po svoje lahko odločajo, koliko bodo od svojega dohodka in dobička prepustili državi na davku.

Zakon o davčnih ukrepih pri zvišanju kapitala nudi kapitalnim družbam nadaljnje dalekosežne svobode. Zakon oprošča kapitalne družbe za 4 leta dohodninskega, korporacijskega in obrtnega davka na tiste zneske, ki jih naložijo, da povečajo in kopičijo svoje premoženje. Z istim namenom jih oprošča tudi davka na vrednostne papirje.

Vrednost omenjenih zakonov za pospeševanje gospodarske rasti je zelo dvomljiva. Po eni strani bo s njimi zmanjšan pritok davkov v državno blagajno in s tem zmanjšana njena investicijska dejavnost, po drugi pa bodo kapitalne družbe in druga velepodjetja še bolj kot doslej odvajale svoje dohodke in dobičke v inozemske banke. Če ostane pri teh zakonih, potem je bil z njimi napravljen prvi korak v čas, ki utegne biti zelo podoben času od leta 1929 naprej, ko je Avstrija počasi podlegala gospodarskemu vplivu inozemskega, zlasti pa nemškega kapitala, ki sedaj že spet dominira v gospodarstvu naše države.

Pot v EGS vedno težavnejša

Prizadevanja Avstrije, da bi prišla do sporazuma o sodelovanju z Evropsko gospodarsko skupnostjo, so čedalje težavnejša. Tri leta je morala čakati, da se je ministrski svet EGS lani marca končno odločil, da stopi po svoji komisiji v razgovore o možnostih sodelovanja Avstrije. Ti razgovori so bili zaključeni lani decembra, komisija pa doslej še ni predložila ministrskemu svetu EGS svojega poročila, da bi ga obravnaval in dal smernice za nadaljnja pogajanja.

Odlaganje avstrijskega vprašanja pri EGS gre avstrijskim vladnim krogom zelo na živce. Da bi spravljal vprašanje s sedanjega mrtvega tira, se je minuli teden vicekancler dr. Bock podal k predsedniku EGS, holandskemu zunanjemu ministru Lunsu, kjer pa tudi ni zvedel dosti več, kakor to, da na prihodnji seji ministrskega sveta EGS 23. julija vprašanje avstrijskega pristopa ne bo na dnevnem redu, ker komisija še ni predložila poročila, na podlagi katerega bi ministrski svet lahko zavzel stališče do dosedanjega poteka razgovorov in določil smernice za njihovo nadaljevanje.

Vprašanje pristopa v EGS je bilo zadnji ponedeljek tudi predmet posebne seje zvezne vlade na Dunaju, ki pa tudi ni prišla do drugega zaključka, kakor da je ponovno ugotovila diskriminacijo avstrijskega izvoza s strani EGS. Avstrijski deficit v trgovini z EGS zadnje čase vidno narašča.

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Odkar je generani tajnik Organizacije Združenih narodov U Tanl izjavil, da ne namerava ostati za nadaljnjo dobo na tem položaju, so zlasti Amerika trudi, da bi se U Tanl še enkrat potegoval za položaj generalnega tajnika OZN. Ameriški podpredsednik Humphrey je izjavil, da je U Tanl »velik mednarodni posredovalec«. Njegovo pohvalo je zdaj ponovil tudi predstavnik zunanjega ministrstva in prav tako izrazil upanje, da bo U Tanl sprejel nov mandat generalnega tajnika. Vendar pa vse te pohvale izpadajo nekoliko smešno, če pomislimo, da je U Tanl zavrnil ponovno kandidacijo ravno zaradi tega, ker na merodajnih mestih (mišljena je v prvi vrsti seveda ameriška vlada) ni našel potrebnega razumevanja za svoja prizadevanja za mirno rešitev vietnamskega vprašanja.

SOFIJA. — Bolgarska televizija je dobila nov odjajnik, ki je eden najmočnejših v Evropi. Neposredno bo pokrival 40 odstotkov najgostejše naseljenega bolgarskega ozemlja.

PARIZ. — Francoski inštitut za javno mnenje je z anketo ugotovil, da je bilo 21. 6. zadovoljnih z de Gaullem kot predsednikom republike 58 % Francozov, medtem ko jih je bilo 10. maja lani 56 odstotkov. Delež tistih, ki z de Gaullem niso zadovoljni, se je v istem obdobju zmanjšal od 35 na 29 odstotkov. Ker je de Gaulle v času med obema anketama obiskal Sovjetsko zvezo, je prej govorilo, da je k povečanju njegove priljubljenosti prispeval ravno ta obisk.

MOSKVA. — Sovjetsko zunanje ministrstvo je objavilo protestno noto zaradi provokacij ameriških oboroženih sil v Vietnamu. V noli je rečeno, da ameriške oborožene sile ogrožajo tudi sovjetsko trgovsko ladje, kar pomeni hudo kršitev načela svobodne plovbe. V noli, ki so jo izročili ameriškem veleposlanstvu v Moskvi, je poudarjeno, da bo odgovornost za možne posledice takih akcij v celoti našla ameriška vlada.

RIO DE JANEIRO. — V Kolumbiji so ugotovili, da je več kot 3 milijone Kolumbijcev, to je petina vsega prebivalstva, tuberkuloznih. V državi je skoraj pol milijona bolnikov z odprto tuberkulozo.

ROSTOCK. — V vzhodnonemškem mestu Rostocku so ta teden tradicionalno slovesnosti »baltskega tedna«, ki letos poteka pod geslom »Baltik mora biti morje miru«. V uvodnem govoru je predsednik vzhodnonemške vlade Willi Stoph poudaril, da je postal teden miru zelo pomemben dogodek v življenju baltskih narodov. Glede na agresivno politiko Zahodne Nemčije je geslo »Baltik mora biti morje miru« postalo še aktualnejše. Slavnosti se udeležujejo predstavniki vladnih ustanov, parlamentarci ter javni in kulturni delavci Vzhodne Nemčije, Sovjetske zveze, Poljske, Danske Švedske, Norveške, Finske, Islandije in drugih držav.

RIM. — Stalni ameriški predstavnik v OZN Arthur Goldberg je prejšnji teden obiskal Rim, kjer je imel razgovore z vodilnimi italijanskimi državniki, poleg tega pa tudi s papežem Pavlom VI. Glavni namen njegovega obiska je bil v tem, da bi v Rimu ustvaril razumevanje za ameriško politiko v Vietnamu, kar pa mu očitno ni uspelo. Med Goldbergovim obiskom so v številnih italijanskih mestih priredili protiameriške demonstracije, na katerih so se italijanske demokratične množice povsem solidarizirale z bojem vietnamskega ljudstva za svobodo in neodvisnost.

BEOGRAD. — Te dni je bil na obisku v Jugoslaviji predsednik znanjopolitičnega odbora francoskega parlamenta Maurice Schuman. Ob tej priložnosti je imel razgovore s člani odbora za zunanjo politiko zvezne skupščine, sprejela pa sta ga tudi predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj in državni sekretar za zunanje zadeve Marko Nikazič. Meseca septembra pa bo uradno obiskal Jugoslavijo francoski zunanji minister Couve de Murville.

PARIZ. — V posebnem intervjuju, ki so ga objavili v Parizu, je ameriški senator Robert Kennedy ostro kritiziral afriško politiko ameriške vlade. Dejal je, da vsota 230 milijonov dolarjev, kolikor namerava Amerika letos dati Afriki na račun gospodarske pomoči, ni nič večja od tiste, ki jo Američani vsake štiri dni porabijo za vojno v Vietnamu. Dodal je, da na ameriški položaj v Afriki ne gleda optimistično, ker je mnenja, da je Amerika vprašanje Afrike zanemarila zaradi vietnamske vojne.

DUNAJ. — Vodja centra za židovsko dokumentacijo na Dunaju inž. Simon Wiesenthal je na tiskovni konferenci izjavil, da je v sodni preiskavi 1120 avstrijskih državljanih, ki so obtoženi sodelovanja pri množičnih pokolih Židov med drugo svetovno vojno. »Gre za osebe,« je poudaril, »ki so na svobodi in živijo sredi med nami ter se udeležujejo, čisto celo na uglednih položajih, državnega življenja.«

SOLUN. — V grškem mestu Solunu je prišlo do velikih demonstracij kmetov, ki so protestirali zaradi vladne kmetijske politike in zahtevali višje cene za žito. V predmestju Soluna je demonstrante napadla policija ter jim s solzalnimi bombami in gumijevkami zabranila pot v središče mesta. Prišlo je do hudega pretepa, pri katerem je bilo ranjenih okoli 200 oseb, med njimi 50 policistov. Kmetje so se umaknili iz mesta, ko so prispele vojaške enote in je policija začela streljati v zrak.

NEW DELHI. — Predsednica indijske vlade Indira Gandhi je v zadnjih dneh obiskala Združeno arabsko republiko, Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, kjer se je z vodilnimi državniki pogovarjala o perečih mednarodnih vprašanjih. V prvi vrsti so obravnavali vietnamski problem ter je bilo zlasti v razgovorih s predsednikom Naserjem in predsednikom Tilom poudarjeno, da bodo nevezane države povečale prizadevanja za mirno rešitev vietnamskega vprašanja.

MOSKVA. — Skupina kakih 160 ameriških profesorjev, študentov, družbenih delavcev in poslovnih ljudi se mudi na tritedenskem obisku v Sovjetski zvezi, kamor je prispela na podlagi sporazuma o izmenjavi in v organizaciji društva za pospeševanje sovjetsko-ameriškega prijateljstva. Poleg Moskve bodo Američani obiskali še Soči in Leningrad, kjer se bodo pogovarjali s sovjetskimi državljani ustreznih poklicev. Tekom letošnjega leta bosta Sovjetsko zvezo obiskali še dve podobni skupini, medtem ko bodo sovjetske skupine potovale v Ameriko.

Umetnost pogovora

Neki proučevalec javnega mnenja je s psihološko raziskavo dokazal, da je naša nesposobnost poslušanja vzrok za našo nezmožnost, da bi izrazili svojo osebnost. Takole je pisal o tem: »Ljudje govorijo mirno drug mimo drugega, očetje mimo sinov, matere mimo hčerk, učitelji mimo učencev... Mnogokrat je pogovor tako rekoč tekmovalstvo vzdržljivosti jezika in pljuč, saj postane poslušalec pač tisti, ki mora prvi za-jeti sapo...«

Dati in jemati v pogovoru pa je koristno kot le malokaj. Človeka pouči kot dobro čtivo, razširi mu obzorje kot potovanja, napolni mu dušo kot prijateljstvo. Potrebna je samo pripravljenost, da včasih zamenjamo vlogo govornika z vlogo poslušalca; poleg tega pa oba sogovornika potrebuje »odmor za presnavljanje«.

Pri mnogih današnjih pogovorih v stilu pingponga ni več takih odmorov. Le redko dajemo našemu dubu priložnost, da sprejeto predela in sestavi odgovor. Vsak zastanek v pogovoru občutimo kot nekaj mučnega, kot opozorilo, da se sodelujoči dolgočasijo ali da ne vedo več, o čem naj bi še govorili. In vsesplošnemu prizadevanju, da bi izpolnili praznino, sledi neugnano tekmovalstvo, kdo bo kaj povedal.

Nič ni čudnega, da se toliko pogovorov razbije ali se le-ti sprevržejo v presenetljivo ovinkarjenje. Če nihče ne sliši nič bistvenega, se bistveno končno tudi izgubi.

Smiselna izmenjava misli pa ne zahteva nič drugega kot pazljivo poslušanje. Pazljivemu poslušalcu ni treba biti nič pametnejši od govornika; prav dobro ve, da je resničen pogovor sijajna priložnost, da nekaj zve o drugih in od drugih. Iz tega izhajajo tudi neka pogovorna pravila, ki jih vsak dober poslušalec vede ali nevede upošteva.

● Ni pogovora, ki ne bi ničesar povedal, posebej še, če vemo, kaj moramo poslušati.

Pazljiv poslušalec ne prisluhne samo temu, o čemer drugi misli, da govori. Včasih namreč prisluškuje tudi temu, kar sogovornik nevede pove o sebi. Tako postane pogovor pomemben tudi tedaj, če partner žveka same oslarije. Včasih si lahko v sicer praznem pogovoru z nekaj mimogrede navržanimi vprašanji nehoti odpremo zanimive vidike.

● Vprašaj je učinkovitejši kot klica. Dober poslušalec se ne boji z vprašanji priznati nevednosti. Vprašanja pa so dih pogovora.

Najbolje sredstvo, kako napraviti pogovor plodnejši, je enostavno: »Na primer?« Samo dve besedi in govornik bo razumel, da se zanimamo za to, kar pripoveduje; s tem ga spodbudimo, da od nedoločenih splošnih pripomb preide na navidezne posebnosti, potem pa drugi že reagira z mnogimi posameznostmi, ki jih je sam doživel in so prav primerne, da pojasnijo tudi nerazumljive stvari.

Poslušalec mora često voditi pogovor, največkrat zato, ker med govorjenjem ne moremo zmeraj pravilno misliti in se včasih brez pomoči izgubimo v svojih besedah. Nekdo prizna na primer z jasno ugotovitvijo: »Proti vašemu mnenju imam tri ugovore.« Seveda pričakujemo te ugovore — toda govornik se izgubi že pri prvi točki v taki besedni džungli, da se do druge in tretje sploh ne more več prebiti. Dober poslušalec mu lahko pomaga čez vse te ovire.

Pogovor je po svoji naravi prijateljstvo in ne rivalstvo. Dober poslušalec lahko s svojimi mirnimi vprašanji često tudi v površnem klepetanju o čemerkoli najde vire za znanje in spoznanje. Dober poslušalec je človek, ki ne govori zato, da bi zadovoljil potrebo po uveljavljanju, lahko pa ogromno prispeva k resnični pogovorni umetnosti — v zadovoljstvo svoje okolice.

Slovenska gimnazija v šolskem letu 1965-66

Tudi letos je ravnateljstvo Državne gimnazije za Slovence v Celovcu izdalo Letno poročilo, ki vsebuje zanimive podatke o delu in razvoju slovenske srednje šole v šolskem letu 1965-66. Poročilo je kakor v vseh zadnjih letih pestro in posreduje splošen pregled dogajanja na ustanovi, katere zdaj že devet let služi izobrazbi slovenske srednješolske mladine. Ta obračun dela v zadnjem šolskem letu bo gotovo vzbudil zanimanje vseh koroških Slovencev, saj nam je slovenska gimnazija srčna zadeva vsem ne glede na različno svetovno-gledanje.

Najboljši dokaz uspešnega razvoja slovenske gimnazije in hkrati izraz živega zanimanja našega ljudstva za lastno srednjo šolo je nedvomno v stalnem naraščanju števila dijakov. V pravkar zaključenem šolskem letu jih je bilo že 375, med njimi 235 fantov in 140 deklet; zaradi velikega števila dijakov so imeli skoraj že vsi razredi tudi paralelke. Da se naša mladina zaveda važnosti šolske izobrazbe, vidimo iz njenih učnih uspehov, saj je zadnje šolsko leto kar 59 dijakov in dijakinj izdelalo s prav dobrim uspehom. Od 23 letošnjih maturantov jih je — kakor smo v našem listu že poročali — 16 maturiralo s uspehom, pet pa jih je gimnazijski študij končalo z odliko. Med njimi tudi Dana Zwitterjeva, ki je sploh vse razrede gimnazije končala s prav dobrim uspehom in bila zato na zaključni slavnosti deležna posebnega priznanja s strani ravnatelja dvornega svetnika dr. Tischlerja.

Letno poročilo daje tudi pregled o socialnem stanju dijakov. V minulem šolskem letu je gimnazijo obiskovalo 148 kmečkih fantov in deklet, 81 je bilo delavskih otrok, starši 69 dijakov so uradniki oziroma nameščenci in pri 51 dijakih

obrniki, na upokojenca je odpadlo 13 in na pripadnike svobodnih poklicev prav tako 13 dijakov. V dijaških domovih je bilo 262 fantov in deklet, 92 se jih je dnevno vozilo z doma v Celovec, 21 pa jih je stanovalo v mestu.

Nadalje prinaša Letno poročilo podrobno kroniko šolskega leta, kjer beremo o šolskih proslavah, o obisku raznih prireditelj in razstav, kakor tudi o obisku posameznih strokovnih nadzornikov. Zanimiv vpogled v delo šole nudijo naslovi šolskih in maturitetnih nalog ter pregled predmetov, ki so si jih letošnji maturanti izbrali za svoj zrelosni izpit. Končno je v Letnem poročilu podroben opis letošnje za-

ključne akademije z odmevi v nemškem koroškem tisku, medtem ko v daljših člankih beremo o 375-letnici smrti Jakoba Gallusa in 100-letnici rojstva Mateja Hubada, o stoletnici prvega slovenskega romana, o časopisnih stihih" Janeza Menarta, o koroškem umetniku Valentinu Omanu ter o raznih ekskurzijah in športnih prireditvah.

Jeseni pa se bo na slovenski gimnaziji v Celovcu začelo jubilejno deseto šolsko leto, v katerem bo imela šola po dosedanjih prijavah že okoli 400 dijakov. Ravno zaradi tega pa je vedno bolj nujno vprašanje lastnega poslopja za slovensko gimnazijo in je v tej zvezi vsekakor zanimiva izjava ministra za pouk dr. Piffel-Perčevića, ki je med nedavno proračunsko debato v parlamentu povedal, da so v teku šele prizadevanja za nakup potrebne zemljišča, medtem ko je bilo predstavnikom koroških Slovencev svoječasno zagotovljeno, da je vprašanje zemljišča že rešeno.

Mednarodno zborovsko petje

na gradu Porcia v Spittal ob Dravi

Spittal ob Dravi je bil ob koncu minulega tedna že tretjič prizorišče mednarodnega tekmovanja pevskih zborov, ki so se potegovali za nagrade v dveh kategorijah — namreč v skupini umetnih pesmi ter skupini narodnih pesmi.

Letos so na tej v Avstriji edinstveni prireditvi sodelovali naslednji zbori: iz Jugoslavije mešani pevski zbor »Angel Besednjak« iz Maribora (dirigent Branko Rajšter) in mladinski pevski zbor »Ivo Lola Ribar« iz Beograda (dirigent Dušan Maksimovič), iz Italije komorni zbor »Leonhard Lechner« iz Bocena (dirigentka Johanna Blum), iz Francije zbor »Ensemble Polyphonique de Lyon« (dirigent Lucien Jean-Baptiste) in študentski zbor »La Faluche« iz Pariza (dirigent Jacques Grimbert), iz Švedske mešani zbor »Mindre Kören Stockholm« (dirigent Lars Blohm), iz Anglije zbor »Elizabethan

Madrigal Singers« iz mesta Aberystwyth v Walesu (dirigent Peter Jenkins) in iz Avstrije učiteljski madrigalni zbor iz Jennersdorfa na Gradiščanskem (dirigent Hermann Tamandl), medtem ko je domači zbor »Porcia« iz Spittala v pozdrav gostom nastopil izven konkurence.

Prvo nagrado v obeh skupinah je prejel južnotiroolski zbor, drugo nagrado v kategoriji umetnih pesmi je osvojil angleški zbor, v skupini narodnih pesmi pa švedski zbor, medtem ko sta tretjo nagrado dobila francoski zbor iz Lyona za umetne in beograjski zbor za narodne pesmi. Razsodba žirije je močno presenetila tako strokovnjake kakor tudi občinstvo in so kritiki v koroških listih splošno mnenja, da je po eni strani bil južnotiroolski zbor sicer dober, vendar ni zaslužil kar obeh prvih nagrad, po drugi strani pa bi moral biti nujno med nagrajenci tudi mariborski zbor.

Koroški pedagoški teden

Z otvoritvenim govorom namestnika deželnega glavarja dr. Kerstniga in referatom predsednika deželnega šolskega sveta Guttenbrunnerja o stvarnosti in ciljnih koroškega obveznega šolstva se je v ponedeljek začel letošnji pedagoški teden, na katerem številni strokovnjaki predavajo učiteljem iz vseh predelov Koroške o najrazličnejših problemih šolstva. Poseben poudarek je na vprašanjih, ki jih pred učiteljstvo postavlja uvedba devetega šolskega leta, tako imenovanega politehničnega letnika.

Pedagoški teden je tudi letos obsegal poseben tridnevni seminar za učitelje na dvojezičnih šolah. V tem okviru so o aktualnih strokovnih vprašanjih predavali okrajni šolski nadzornik Rudolf Vouk, šolski vodja Johan Millonig, prof. Janko Messner, okrajni šolski nadzornik Josef Mairitsch, prof. dr. Pavl Zabltnik, šolski vodja Lavro Kuschej in strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko.

Udeleženci pedagoškega tedna so si ogledali tudi dve zanimivi strokovni razstavi, in sicer razstavo knjig v Domu glasbe in razstavo učil v učiteljišču.

Muzeji in spominske zbirke v Sloveniji

Ko v poletnih mesecih hodimo na izlete in dopuste, nas pot pogosto privede v kraje, ki jih še nismo poznali. Vse nam je novo, zanimajo nas posebnosti kraja, ki jih hočemo »odkrivati«, da bi bil spomin na izlet ali dopust čim bolj pester. Pa tudi v krajih, o katerih se nam zdi, da jih dobro poznamo, bomo odkrili še marsikaj novega in zanimivega. Pomislimo samo na razne muzeje, zbirke, galerije in podobne ustanove, ki so nenadomestljivo dopolnilo za spoznavanje nekega kraja, njegove preteklosti in razvoja.

Vzemimo za primer Ljubljano. Vsi jo poznamo, poznamo predvsem po njenih nebotičnikih, ki rastejo kot gobe po dežju. Toda kdo od nas je vedel, da hrani ista Ljubljana celo vrsto dragocenih zbirk, edinstvenih in zanimivih za vsakega Slovenca. To je prirodoslovni muzej, narodni muzej, etnografski muzej, šolski muzej, gledališki muzej, muzej revolucije in mestni muzej; to je Narodna galerija, Moderna galerija in to je akvarij ter Cankarjeva soba, da omenimo le najvažnejše.

Podobnih ustanov pa je dovolj tudi v raznih drugih krajih Slovenije, v krajih, ki jih marsikdo pozna in vendar ne bi mogel trditi, da jih je povsem spoznal. Največ je v Sloveniji tako imenovanih splošnih muzejev, kjer je poudarek navadno na zgodovini, arheologiji, narodnoosvobodilni vojni, etnografiji ali prirodoslovju. Posebno zanimive zbirke hranijo muzeji v Piranu, Idriji, Tolminu, Postojni, Škofji Loki, Metliki,

Novem mestu, Mariboru, Celju, Murski Soboti, Brežicah in Ptuj.

Med muzeji narodnoosvobodilne vojne so najbolj zanimivi: bolnišnica »Franja« pri Cerknem, tiskarna »Slovenija« nad Idrijo, partizansko naselje v Rogu ter muzeja v Begunjah in Mariboru. Na področju arheoloških najdb slovita zlasti zbirka staroslovanskih izkopanin na Blejskem otoku in zbirka rimskih nagrobnikov v Šempetru ob Savinji. Vse pozornosti vreden je tudi čebe-larski muzej v Radovljici, ali kovaški muzej v Kropi in tehnični muzej v gradu Bistri pri Vrhniki, medtem ko se med botaničnimi vrtovi posebej odlikujeta arboretum v Volčjem potoku pri Domžalah in alpinetum »Juliana« v Trenti.

Zanimivost posebnega pomena so spominski muzeji in sobe velikih slovenskih pesnikov in pisateljev. Da omenimo le najvažnejše take kulturne spomenike, ki so posvečeni Prešernu (Vrba in Kranj), Gregorčiču (Vrsno), Cankarju (Vrhnika in Ljubljana), Jurčiču (Muljava), Zupančiču (Vinica), Kosovelu (Sežana) in Adamcu (Blato). Prav tako pa bi tukaj lahko navedli še Groharjevo zbirko v župnišču v Sorici in Sadnikarjevo zbirko v Kamniku.

Čprav ta pregled nikakor ni popoln, nam bo pri obisku v Sloveniji lahko služil kot kažipot, da bomo bliže spoznali zgodovino našega naroda.

Kulturne drobtine

● V Doberdolu na Goriškem (Italija) so pred nedavnim odprli občinsko knjižnico, katere posebnost je v tem, da ima italijanski in slovenski oddelki ter je prva knjižnica take vrste na Goriškem. Ustanovili so jo z občinskimi sredstvi in z državno podporo. Knjižnice za slovenski oddelki so nakupili v Ljubljani.

● Kot višek letošnjega festivala v Aldeburghu je bila uprizoritev nove opere »Goreča ognjena peč« Benjamina Brittena, katere vsebina temelji na stari zavezi Svetega pisma. Krstna predstava je bila v oxfordski cerkvi.

● Čeprav bo prihodnji mednarodni festival sodobne glasbe v Zagrebu šele od 11. do 21. maja 1967, so s pripravami začeli že zdaj. Prireditelji imajo namen posredovati publiko čim širši pregled sodobnega glasbenega dogajanja po svetu.

● V Italiji so našli kamen iz etruščanske dobe, o katerem sodijo, da je star 2200 let. Na njem je vklesanih 18 znakov iz etruščanske abecede in ni izključeno, da so strokovnjaki s tem našli ključ do življenja in kulture tega visoko razvitega ljudstva iz predrimske dobe. Najdeni znaki utrjujejo raziskovalce v njihovi teoriji, da so imeli Etruščani skupen izvor s Feničani.

● Beograjski Avala-film in sovjetski Mosfilm sta podpisala pogodbo za skupno snemanje filma »Osvoboditev Evrope«, za katerega so scenarij napisali Jurij Bondarev, Arsen Diklić in Vlasta Radovanović. Znani sovjetski režiser Jurij Ozareva, da bo glavni snemalac za prizore bitk, ki jih bodo snemali v zgodnem Berlinu, na Poljskem, v Sovjetski zvezi in drugod. Snemali bodo začeli 1. oktobra.

● Londonsko sodišče je odločilo, da morajo biti vsa gledališka dela predložena cenzuri, ne glede na to, ali bodo uprizorjena na javnih predstavah ali v zaključnem krogu. 5 tem je ogražen obstoj številnih gledaliških klubov v Angliji, ki so doslej uprizarjali komade brez dovoljenja cenzure.

● V velikem letnem gledališču na Hvaru se bo v ponedeljek začel tradicionalni festival dramskih amaterskih družtev Jugoslavije, ki obhaja letos že svoj desoletni jubilej. Na jubilejnim festivalu bo sodelovalo 14 dramskih skupin, ki so jih izbrali na republiških tekmovanjih. Med festivalom bo nastopilo tudi več znanih amaterskih folklornih ansambljev.

● Na Dunaju bodo jeseni odprli posebno Nestrojjevo gledališče, v katerem bodo nastopali predvsem gojenci gledaliških šol. V prvem letu nameravajo uprizoriti izključno dela Johanna Nestrojja, pozneje pa bodo prišli do besede tudi sodobniki tega značilnega dunajskega avtorja.

● Od 26. novembra do 15. decembra bo v beograjskem domu Jugoslovanske ljudske armade razstava z naslovom »Narodnoosvobodilni boj v delih likovnih umetnikov Jugoslavije«. Na razstavi bodo sodelovali umetniki iz vse Jugoslavije z deli, nastalimi v letih 1965 in 1966.

TEDENSKI SPORED POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV

LJUBLJANA:

15. 7. — BALET NARODNOG KAZALIŠTA, Rijeka
16. 7. — CELOVEČERNI BALETNI FILM
17. 7. — CELOVEČERNI BALETNI FILM
18. 7. — STUDIO ZA SUYREMENI PLES, Zagreb
19. 7. — BALET TEATRA STANISLAVSKI DANCEŃKO, Moskva
20. 7. — BALET TEATRA STANISLAVSKI DANCEŃKO, Moskva
21. 7. — KONCERT GODB LJUDSKIH MILIC, Ljubljana-Zagreb

Začetek vseh predstav v Križankah ob 20.30 uri.

BREŽE:

15. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILA IN NJEGOVI HLAPECI MATTI
16. 7. — Hochwälder: SVETI EKSPERIMENT
20. 7. — Hochwälder: SVETI EKSPERIMENT
21. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILA IN NJEGOVI HLAPECI MATTI
22. 7. — Hochwälder: SVETI EKSPERIMENT
23. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILA IN NJEGOVI HLAPECI MATTI

Začetek vseh predstav na Petrovi gori ob 20. uri.

V TEH TEDNIH NA CESTI:

Previdnost in obzirnost!

Ko je končano šolsko leto in se prične počitnice in glavni čas dopustov, pričanja zadnja leta potniški promet na cesti vedno bolj naraščati. Družine se hočejo otresti priklenjenosti na dom, delo in vsakdanje skrbi, hočejo ven v prosto naravo in v mir, da na svežem zraku in pri kopanju pridobijo novih moči za nadaljnje mesece dela v tempu časa, ki vedno bolj razjeda živce in zdravje. To poletno potovanje in preseljevanje ljudi iz kraja v kraj in iz države v državo dobiva vedno večji obseg. Ceste so v poletnem času iz leta v leto bolj natrpane z motornimi vozili, vedno več gostišč vabi počitniške popotnike in od šotorov pisani campingi rastejo v teh dneh kot gobe po dežju.

Naša dežela in naši kraji ležijo v središču tega poletnega vrveža. Naša jezera, gozdovi in gore privabljajo na oddih vedno večje število ljudi z vseh vetrov. Naši kraji pa so tudi križišče poletnega potovanja ljudi iz severa in severozahoda na jug in jugovzhod ter nazaj. Ta poletni tok deset- in stotisočev skozi našo deželo prinaša našim krajem in ljudem možnosti dodatne zaposlitve in zaslužkov, toda ta tok tudi iz leta v leto večja probleme in nevarnosti, ki ga spremljajo.

Med bistvene tovrstne probleme in nevarnosti sodijo na eni strani naraščajoča gostota cestnega prometa, na drugi pa nezadostna zmogljivost našega cestnega omrežja ter malomarnost in brezobzirnost udeležencev cestnega prometa. Spričo tega od poletja do poletja narašča število prometnih nezgod na naših cestah. Zadnji teden je najnovejši primer te resnice. Pri tem je značilno da do prometnih nezgod ne prihaja toliko na glavnih cestah, marveč čedalje bolj na stranskih deželnih in občinskih cestah.

Izgleda, da udeležencem cestnega prometa — tako domačim in tujim, kot pešcem, kolesarjem, mopedistom in avtomobilistom, ki stikajo za najbolj zakotnimi kraji — še ni postala jasna resnica, da število motornih vozil ne narašča le po mesih, marveč tudi v sleherni vasi. Spričo tega je treba biti tudi na najbolj odročni cesti vsak čas pripravljen, da bo izza ovinka šinilo kakšno motorno vozilo. Te previdnosti pa manjka in je je premalo. Vse preveliko pa je še število tistih, ki se v cestnem prometu obnašajo brezobzirno, kakor bi bili neomejeni gospodarji ceste. V neprevidnosti in brezobzirnosti koreninijo takorekoč vse nezgode na cesti s svojo ogromno materialno škodo, s številnimi tragedijami družin in z umirani nadebudnih življenj.

Nezgode na cesti je mogoče omejiti in v veliki meri preprečiti. Treba je le več budnosti in previdnosti. Treba je le nekoliko obzirnosti na eni in večje mere strogosti do brezobzirnih udeležencev cestnega prometa. Tudi na cesti ima življenje prednost in ne motorno vozilo!

Omejitev zdravljenja v bolnišnicah odpravljena

Koroška pokrajinska bolniška blagajna za delavce in nameščence je že pred enim letom predlagala, da bi za zavarovane po ASVG razveljavili dosedanje omejitve zdravljenja v bolnišnicah. Ta omejitev je obstajala v tem, da je zakon določal, da se morejo zavarovani v bolnišnicah na račun bolniškega zavarovanja zdraviti največ 52 tednov, njihovi družinski člani pa 26 tednov. Zadnje dni je socialno ministrstvo sporočilo, da bo zahtevo po odpravi te omejitve predložilo parlamentu v odobritev.

Zgledni pevski zbor SPD „Danica“

O marljivosti pevskega zbora Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ nam ni treba posebej govoriti, kajti številni koncerti, ki jih zbor prireja pod vodstvom svojega dirigenta Hanzija Kežarja, so najboljše priča in dokaz te marljivosti, istočasno pa tudi izvežbanosti zbora. Če o tem zboru kljub temu spet pišemo, potem zaradi tega, ker je k svojemu vsakoletnemu zimskemu in pomladanskemu programu nastopov letos že v drugič dodal tudi poletni program.

Že lani je zbor „Danice“ tekom poletne turistične sezone priredil 6 koncertov za letoviščarje ob podjunskih jezerih. Od treh takih koncertov je vslopnino daroval za pomoč žrtvam lanske jesenske vremenske katastrofe na Koroškem.

V A B I L O

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v št. Vidu v Podjuni priredi v nedeljo 17. julija 1966 ob pol enajsti uri dopoldne

PEVSKI KONCERT

v farni dvorani v Škocijanu ob Klopinskem jezeru.

Vsi ljubitelji lepega petja in prijatelji mirnega sožitja v deželi so k udeležbi prav pri srčno vabljeni.

Podjuna se trudi za pritek turistov

Še pred 10 leti je bil turizem v Podjuni omejen v glavnem na neposredno območje Klopinskega jezera, sedaj pa že vrsta obrobni občini poroča o zavidljivih številkah turističnih nočitev.

Ena teh občin je Dobrla vas. Njeno vodstvo in prebivalstvo se skupno z upravo dobrloveške proštije že nekaj let trudita, da bi privabila k Goselnovaškemu jezeru večje število poletnih gostov, ki iščejo kraje mirnega bivanja. V teku tega prizadevanja je po ureditvi primernih turističnih podjetij ob jezeru nastal prostoren camping 6 hektarjev obsega, tekom pomladi pa se mu je pridružilo lično kopalnišče 200 metrov dolžine in 15 metrov širine.

Uspeh teh prizadevanj ni izostal. Kakor je v soboto poročal župan dobrlovaške občine Hafner, je v zadnjih petih letih število turističnih nočitev v občini skokovito naraščalo. Leta 1955 so jih naštel 7143, leta 1960 pa 12.000. Od tega časa naprej je njihovo število strmo naraščalo in lani doseglo že številko 56.000.

Za boljše udeležbo na turizmu pa se prizadeva tudi pliberška okolica, ki se trudi, da bi območje Pece uredila kot svoje turistično središče. Za cesto, in žičnico do Sedmih koč, ki že nekaj let služi turizmu, pripravljajo podjetni privatniki in okoliške občine sedaj gradnjo sedežne žičnice iz Podkrajja do Sedmih koč, ki bo 2,7 km dolga in ki bo premostila 1000 metrov nadmorske višine.

Za gradnjo te žičnice je bilo že več pripravljanih sestankov, kjer je šlo predvsem za vprašanje njenega financiranja. Žičnica bo namreč stala 3,7 milijona šilingov. Zasebni udeleženci na njeni gradnji imajo sedaj

Celovški konzum skrbi za mladino

Konzumne zadrage že nekaj časa posvečajo posebno skrb mladini včlanjenih družin. To skrb prevzemajo Klubi konzumov, ki med mladino gojijo zlasti šport in ji tudi drugače nudijo možnost koristnega izživljanja v prostem času.

Tak klub mladine obstoja tudi pri celovški konzumni zadrugi. Pred kratkim je imel svoj občni zbor, kjer je bilo povedano, da šteje klub 369 članov, ki se izživljajo predvsem v športu, pri čemer zavzema nogomet prvo mesto, ter v govorniškem tekmovanju, izobraževalnih srečanjih in prirejanju izletov in ekskurzij. Na vseh teh pod-

Letos je zbor spet sestavil spored svojih poletnih prireditev, ki ga bo pričel izvajati prihodnjo nedeljo s prvim koncertom za letoviščarje v farnem domu v Škocijanu. Za tem koncertom bo priredil samostojno še pet nadaljnjih koncertov na Breznikovem campingu, pri Seničniku ob Malem jezeru in pri Voglu v št. Primožu, poleg tega pa bo sodeloval s pevskim zborom SPD „Vinko Poljanec“ iz Škocijana na dveh nadaljnjih koncertih.

Za letošnjo sezono sta zbor in pevovodja pripravila izbran spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi, ki sta jim dodala še nekaj nemških. Povezavo med pesmimi in njihovo razlago je pripravil naš pesnik Valentin Polanšek. Tako bo zbor že drugič skozi celo sezono do začetka septembra na domačih tleh z našimi pesmimi seznanjal letoviščarje, da živimo tukaj koroški Slovenci, ki imamo poleg lepih krajev, gora in jezer v naši pesmi še posebej bogat kulturni zaklad in dragoceno narodno izročilo.

Trije grobovi v Kotmari vasi

V zadnjih mesecih je smrt iz naše srede iztrgala tri narodne korenine. Umrli in zapustili so nas v Brdih Kosmačev oče Matija Martinjak v častiljivi starosti 96 let, na Plešivcu Žmukova mati Marija Niemec, v Priblah pa Mačkov oče Vinko Wieser, ki smo ga ta teden v 72. letu starosti izročili materi zemlji.

Vsi trije so živili v sosesčini in v občini veliko spoštovanje, ker so vse svoje življenje premagovali težke udarce usode in ker v svoji kmečko-delavski zavesti in narodni zavednosti nikoli niso klonili, marveč vztrajno doprinali svoj delež, da so obdržali kmetije svojim potomcem in da se je tudi v najtežjih letih ohranilo in pozneje znova razvijalo narodno gospodarsko in prosvetno življenje v kotmirski občini.

Visoko zgoraj na Plešivcu je skrbna Žmukova mati hodila vsak dan za težkim delom hribovske kmetice. Skrbno sta s svojim mo-

žem urejala in upravljala svojo kmetijo in z veliko ljubeznijo vzgajala svoj zarod, da je stopil na njuno pot. Isto lahko rečemo o Kosmačevem očetu v skriti hribovski vasi v Brdih. 50 let je gospodaril na Kosmačevem, povojna leta je delal sam ob pomoči svojega mladega vnuka Francija Stossierja, nadarjenega baritonista. Njegova sinova sta padla v drugi svetovni vojni, sam si pa je 1947 pohabil roko. Kljub temu je delal in vztrajal, da je dorasel vnuk in da mu je lahko izročil kmetijo.

Na sončnih Priblah je že v časih svetovne gospodarske krize zaslovel Vinko Wieser, da je kot kmet znal držati in urediti svojo kmetijo, da je postala zgled bližnji in širši okolici. Kakor družina in kmetija sta mu bila ljuba in dobra knjižica in napredno čtivo. Z njima je izoblikoval in izpopolnjeval svoje splošno in gospodarsko znanje ter napredno gledanje na svet in življenje. To gledanje ga je vodilo tudi v domačem prosvetnem in združnem delu. Njegovo prerano smrt je povzročila srčna bolezen, kateri je podlegel po devetmesečnem bolehanju.

Na Tržaški cesti med Celovcem in Beljakom:

Nadaljnji prispevek za pospešenje prometa

Na Tržaški cesti med Celovcem in Beljakom je bila minuli petek odpravljena ovira prometa, ki so jo do zadnjih let predstavljala pogosta križišča ceste in železnice. V Lipo je bil zgotovljen nadvoz ceste in predan svojemu namenu. Istočasno je na tem področju ceste bil predan svojemu namenu 5 kilometrov dolg odsek ceste, ki je bil moderniziran in razširjen. Ta odsek zajema tudi Vernberški klanc, ki je čedalje bolj oviral preglednost ceste in tekoči promet.

Nova trasa ceste med Lipo in Vernberkom je zelo okusno speljana in novi nadvoz se lepo prilega v pokrajino. Nadvoz je iz betona. Dolg je 85 metrov in sloni na dveh stebrih, med katerima teče železniška proga Beljak—Celovec. Z 8,5 metra širine nikakor ne ovira tekočega prometa. Gradnja nadvoza in ureditev tega odseka Tržaške ceste je stala 21 milijonov šil.

Z nadvozom v Lipo je bilo na Tržaški cesti med Celovcem in Beljakom odpravljeno že četrtlo križišče ceste z železnico. Pred njim je bilo z podvozom ceste odpravljeno križišče blizu postaje Lend, za tem pa z nadvozom križišče na vzhodnem začetku Vrbskega jezera. Pred dvema leti je bil zgrajen nadvoz v Pričicu. Cestni promet ovirata sedaj le še križišči za Porečami in križišče v Došenjčah.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

DOBRAČ. — Številni Beljačani se skupno z občino prizadevajo, da bi na Dobraču uredili planinski vrt in s tem že itak zanimivo goro sredi Koroške obogatili za nadaljnjo zanimivost. V ta namen je bilo pred kratkim v Beljaku ustanovljeno posebno društvo, ki je prevzelo nalogo ureditve omenjenega vrta.

BELJAK. — Zvezni prezident Jonas se s svojo soprogo nahaja v Beljaških Toplicah na letnem dopustu. Prihodnji teden pa bo prišel na dopust tudi zvezni kancler Klaus. — Prometna komisija je pred kratkim sklenila obsežne spremembe v mestnem cestnem prometu, ki jih sedaj uveljavljajo.

PODROŽČICA. — Svojevrsnega uvoznikega in trgovskega posla se je lotil Wolfgang Gitschtaler. Iz Dalmacije je pričel uvažati osle in jih prodajati po Avstriji in drugih zahodnoevropskih državah. Čeprav stane mlad osel nad 1000 šilingov, uvoznik trdi, da je povpraševanje večje, kot je njegova ponudba. Minuli teden je prevzel transport 169 oslov.

BISTRICA V ROŽU. — Na Mačenski planini je prišlo v nedeljo do alpinistične nezgode. Pri plezanju na Belščico je 36-letni Celovčan Paul Ingomar spodrsnil in padel 30 m globoko, kjer ga je šele na vrvi obdržal njegov tovariš Mirklautz iz Kožentavre. Težko poškodovanega je rešila gorska reševalna služba, v celovško bolnišnico pa so ga prepeljali s helikopterjem. Do podobne nezgode je prišlo v ponedeljek poprej v Jepi, kjer sta pri plezanju opešala dva nemška turista. Iz mučnega položaja ju je rešila upravna Bertine koč Jožefa Jobst.

CELOVEC. — Koncem minulega tedna je prišlo na Koroškem pri cestnem prometu do številnih nezgod. Te nezgode so stale življenje štirih udeležencev, več deset udeležencev pa je utrpelo težke poškodbe.

ZELEZNA KAPLA. — Ob koncu šolskega leta je župan Lubas priredil za učitelje in uslužbence šol v občini sprejem, ki se ga je udeležil tudi okrajni glavar dr. Wagner.

PLIBERK. — Iz neznanih razlogov je prišlo v torek minulega tedna v Bistrici do velikega umiranja rib. Na kilometru dolžine potoka je plavalo nad 1000 mrtvih postrvi.

KOLE DAR

Petek, 15. julij: Vladimir
Sobota, 16. julij: D. Mar. K.
Nedelja, 17. julij: Alai
Ponedeljek, 18. julij: Miroslav
Torek, 19. julij: Vincencij
Sreda, 20. julij: Marijeta
Četrtek, 21. julij: Praksoda

Oceani - njive prihodnosti

V srednjem veku so prebivalci severnoevropskih dežel v velikih količinah uživali posebne vrste alg in še pred nekaj desetletji so se Bretonci gostili z želejem alg in okusnim kruhom iz morske trave. Danes alg na evropskih jedilnih listih skorajda ne najdemo več. Le na Škotskem ponudijo turistom kot lokalno specialiteto kuhano solato iz morske rastline, imenovano *alaria esculenta*.

Zelo važno mesto v prehrani pa imajo alge v državah Daljnjega vzhoda, na Japonskem, Kitajskem, v Indoneziji in na otokih Pacifika. Svežih alg sicer tudi Kitajci in Japonci ne jedo radi, marveč jih navadno skuhajo, posušijo in nato stisnejo v ploščice ali okrogle paličice. Prehrabena industrija pa jih prodaja v velikih zelenih in kostanjevo rjavih ploščicah; to so poznane kombu iz vrst laminarija in jih uživajo kuhane z ribo, rižem ali mesom.

Za razvane evropske sladokusce so iz alg pripravljene jedi vse preveč sluzaste in želatinske, čeprav okusu samemu ni kaj oporekati. Vse to pa ne moti Japoncev in Kitajcev, da ne bi gojili posameznih vrst alg na posebnih »njivah«, kar jim omogoča, da jih tako pridelajo mnogo več, kot bi jih sicer nabrali prosto v morju.

Toda v zadnjem času sta se tudi Evropa in Amerika spet začeli zanimati za alge, to najpreprostejšo skupino v svetu rastlinstva. Alge same od sebe ponujajo človeku ohrabrujočo perspektivo: »obdelati« oceane s kultiviranimi algami, ki bodo dajale dovolj hrane ne glede na naraščanje svetovnega prebivalstva.

V celicah alg se kopičijo razne kemične vrste in njihove spojine iz morja. Najprej so alge kot surovina pri proizvodnji joda in sode. V novejšem času pridobivajo iz alg tudi algin,

proizvod velike viskozitete, ki se na veliko uporablja pri proizvodnji detergentov, raznih maziv, apretur za tkanine, v kozmetični industriji itd. Iz indijske morske alge agar-agar izdelujejo razne želatinske snovi za apreturo posebnih vrst papirja in tkanine, za izdelavo umetnih udov, uporabljajo pa jo tudi za negovanje orhidej.

Agar uporabljajo danes v laboratorijih kot hranilno podlago za gojitev bakterij in jo pridelujejo največ iz alg *Pofira* in *Gefidium*, ki rastejo v največjih množinah ob vzhodni azijski obali tropskega Pacifika, Indijskega oceana, na obalah Japonske in Kalifornije. Agar ima lastnost, da obdrži stalno temperaturo, ki je potrebna za inkubacijo bakterij.

Od Aljaske do Mehike se v oceanskih globinah razteza prava džungla. Ta podmorski gozd alg je posebno bogat v vodah ob kalifornijski obali. V globini deset do dvajset metrov najdemo največ alg na svetu. Njihova »stebila« so dolga tudi do petdeset metrov, a »liste« debelo kot pri sekvojah. Nabirajo jih s posebej opremljenimi ladnjami, ki nalože in prepeljejo do 500 ton alg naenkrat. Te alge so edine na svetu, ki jih je mogoče »žeti« s strojem.

V Kaliforniji je več tovarn, ki iz teh alg predelujejo pepeliko, aceton in kalijev acetat. Velike tovarne za predelavo alg so že v Kanadi, Braziliji, Indoneziji in na Japonskem, kjer iz alg pridobivajo raznovrstne kemične proizvode, predvsem celulozo za izdelavo papirja.

Dandanes specializirane tovarne predelujejo divje vrste alg. Tudi biologi so že začeli s selekcijami in križanji posameznih selekcioniranih alg. Tako skušajo priti do novih vrst, ki bi vsebovale manj vode, a več mineralnih snovi, pepelike, joda, broma itd. Alge imajo namreč lastnost, da v večji ali manjši meri potegnejo iz morske vode mineralne snovi, ki so v njej raztopljene.

Na Irskem, Norveškem, Finskem in v Novi Zelandiji alge že dalj časa uspešno uporabljajo za prehrano živine. V Ameriki so napravili poskus na čredi krav-mlekarij, ki so jih dodatno hranili še s posušeniimi algami. Rezultati so bili presenetljivi: krave, ki so jih krmili z algami, so potolkle vse dosedanje rekorde v proizvodnji mleka. Danci izdelujejo iz morskih trav in alg posebno krmo za živino, kajti osušene alge pri nizki temperaturi in zdrobljene dajo krmo, ki je bogata na vitaminih.

Normalno je potrebno tisoč kubičnih metrov vode, da dobimo kilogram alg. Ameriški znanstvenik Myers pa je iznašel način, da se ta kilogram alg pridobi že iz petnajstih litrov vode. To omogoča enocelična mikroskopska

majhna zelena alga *Chlorella*, ki je bogata na proteinih. Lahko se jo umetno goji in se ob primernih temperaturah razmnoži v enem dnevu kar na 10.000-kratno prvotno količino.

Znanstveniki računajo, da bodo s pomočjo te mikroskopsko majhne alge v prihodnjih letih rešili svetovno pomanjkanje proteina, maščobe in mesa. Kako? Izhodiščna točka kate-rekoli vrste hrane je sončna svetloba. Rastline s pomočjo listnega zelenila (klorofila) in sončne energije s fotosintezo pretvarjajo ogljikov dioksid iz zraka in vodo v ogljikove hidrate (sladkor, škrob, maščobo) in prosti kisik. Z rastlinami se hranijo živali, katerih meso je sestavni del naše prehrane.

Chlorella gojijo v posebnih koritih iz plastične mase. Voda v koritih ima stalno temperaturo 25 stopinj Celzija, stalno dovajajo zrak, bogat ogljikovega dioksida in dušika. Ker *chlorella* potrebuje mineralne snovi, dodajajo vodi poseben »gnoj«, predvsem kalijev nitrat, amonijev sulfat in kalijev fosfat. Na teh umetnih farmah je sončna svetloba zamenjana z umetnim svetlobnim virom; svetlobo, ki je potrebna, da bi se sprožil proces fotosinteze, proizvajajo posebne volframove žarnice.

Chlorella lahko uporabljamo svežo ali posušeno. Iz nje izdelujejo posebne juhe, kruh in testenine. Zdrobljeno v prah pa je mogoče tudi konservirati. Posušena ima okus zmletih orehov.

Strokovnjaki obetajo še vrsto drugih snovi, ki jih je mogoče dobiti iz te majhne alge. Gotovo pa je, da bomo v bližnji prihodnosti dobili hrano, ki bo vsebovala povprečno 50% proteina, 35% sladkorja in 5% maščob, dovolj vitaminov, medtem ko bo šlo le 10% v odpadke. *Chlorella* bo dala štirikrat več proteina kot pšenica in osemkrat več kot riž.

Človeštvu se torej ni treba bati lakote, pa čeprav bi se število prebivalcev na Zemlji podvojilo.

ZANIMIVOSTI

● Znamenite mačke »manx« na otoku Man — znamenite so zaradi tega, ker nimajo repov — bodo izumrle, ker se vse preveč mešajo z repatimi mačkami s kontinenta. Biologi, ki to stvar preiskujejo, so opozorili oblasti na tem otoku v Irskem morju, da je treba ustanoviti mačjo farmo, ki naj bi ohranila brezrepi mačji rod in nudila možnost za raziskave, zakaj so ravno tukaj mačke brez repov ali z okrnjenimi repi. Brezrepe mačke so bile večasih tudi drugod na Zemlji.

● V Sovjetski zvezi bodo izdali zemljevide oz. karte vseh področij njihovega ozemlja, kjer domnevajo, da so nahajališča rudnin. Z njimi želijo botaniki pomagati geologom pri iskanju dragocenih kovin. Nahajališča razodevajo med drugim tudi rastline. Kjer je na primer pričakovati nahajališča bora, uspeva zelo nizka vrsta puščavskega osala, ki je dvakrat ali pa trikrat tako visok lam, kjer je bor redok.

● Mnenju zoologov, da poleg ljudi le še opice uporabljajo orodje, oporekata dva ameriška zoologa. Opažovala sta morske vidre, roparice iz družine kun, kako so pospravljale školjke. Če so vidre na dnu vodovja naletele na školjke, so jih odnesle na površje, se ulegle na hrbet in tolkle po školjkah s kamnom, ki so so ga prinesle s seboj. Držeč školjko na junaških prsih, je vidra potrebovala tudi do osemdeset udarcev s kamnom, preden se je trdovratnica razbila.

● Pri zamenjavi poškodovanih udov z zdravimi se je sovjetskim kirurgom posrečila dva ameriška zoologa. Dr. A. Lapinski je psu zamenjal bolno nogo z zdravo, ki je odrezal drugemu psu. Da organizem ne bi odklonil tujega uda, je zdravnik poprej dovedel »sprejemalcu« dakajšnje količino »darovalčeve« krvi. S tem je skušal preprečiti običajno tvorbo antiteles. Pri operaciji so najprej prihrdili samo žile, ne pa tudi živcev. Dva meseca po operaciji je tuja noga prirastla, nakar so se na njej pa tudi po vsem ostalem telesu pojavili izpuščaji, ki so jih uspešno odpravili z majhnimi dozami imunizirajočih drog.

● V Ameriki so »predstavili« javnosti miniaturna sonca, ki so trikrat svetlejša kot najsvetlejši svetlobni izvor, kar jih je človek doslej ustvaril. Svetlobni viri, ki oddajajo skoraj 90 odstotkov vanje vložene energije v obliki svetlobe, svetijo za zdaj šele v laboratorijih. Njihovi iznajditelji, fiziki na newyorški univerzi Columbia upajo, da bodo miniaturna sonca že čez pet ali šest let razsvetljevala športna štadione, prav tako pa topila tudi kavnine in celo skale. Aparati pripravijo plazmo, se pravi vodik, ki spriča velike vročine odbije elektrone do svetljenja. To je isti postopek kot pri sončni svetlobi. Vročina, pri kateri se to dogaja, znaša v laboratoriju nad 20.000 stopinj.

Pomaranča v kozmetiki

Kupiš pomarančo, jo olupiš, se osvežiš z njeno vsebino... »Vsi smo takšni, kmalu bo drugače: v prihodnje ne bomo več metali v smeti lupine, tistega, kar je pri pomaranči najboljše in največ vredno«, zatrjuje italijanski raziskovalec dr. Rovesti, ki je prepričan, da bodo prevzele pomaranče v dogledni prihodnosti vlogo vsestranskega zdravilnega sredstva v nekaterih medicinskih panogah in v kozmetiki.

»Pomarančna lupina je prava dragocenost,« pravi dr. Rovesti. »V njej je pomarančno olje, ki vsebuje terpeno, kemične spojine z imenitnimi lastnostmi.« Terpeni uničujejo bakterije, zato so uporabni kot dobro razkužilo, zlasti še, ker imajo prijeten vonj.

Preparati, ki jih kozmetična industrija pridobiva iz pomarančnega olja, so po mnenju dr. Rovestija nenadomestljivo sredstvo proti gubam. Ker vračajo uveli koži svežino, utegne njihova širša raba sprožiti pravo revolucijo v dejavnosti, katere poglavita skrb je mladostna svežina nežnih lic.

Klavir iz umetne snovi

Pred kratkim so v Budimpešti pokazali zelo zanimivo iznajdbo: cserophon. Ta instrument je podoben klavirju, tudi tehnika igranja je enaka, vendar pa se od njega bistveno razlikuje.

Klavirica pritrjena na posebni mehaniki, udarjajo po jeklenih žicah. Tresljaje potem lovi mikrofon in jih prenaša v radijski aparat ali v posebej za to zgrajen ojačevalnik. Tone reproducira zvočnik v radijskem aparatu ali posebna zvočna skrinja.

Mehanika tega instrumenta je enostavnejša kot dunajska mehanika, tehnika igranja pa je podobna angleškemu mehničnemu klavirju.

Ton lahko zveni 15 do 20 sekund po udarcu.

Konstrukcija cserophona je prav enostavna in primerna za serijsko izdelavo. Večina sestavnih delov, predvsem ohišje, je izdelana iz plastične mase. Obseg instrumenta, ki ga je izdal budimpeštanski konstruktor Karoly Cser, je pet oktav, moč pa ga je graditi v šestih ali sedmih oktavah.

Čeprav je instrument videti kot klavir, je njegov ton podoben tonu kontrabasa ali vibrafona, včasih tudi električnih orgel. Ima dva pedala. Ob pritisku na desni pedal zvenijo toni prosto, z levim prominentni glasbeniki menijo, da je moč regulirati glasov.

Z močnejšim ali slabšim pritiskom na tipke dosežemo tudi dinamične spremembe. Instrument je zaradi svojega specifičnega zvoka zelo uporabljen za koncerte in tudi za jazzovski orkestre, pa tudi otroci se bodo mogli na njem naučiti igrati klavir.

Prednost instrumenta so tudi njegove majhne dimenzije in teža: tehta samo 16 do 20 kg. Tako odpadejo težave s transportom in tudi v manjših stanovanjih bo zanj zmeraj kakšen kotiček.

Iznajdba Karolyja Csera je doživela že lep uspeh na demonstracijah v številnih evropskih deželah in mnogi prominentni glasbeniki menijo, da je to klavir bodočnosti.

Janez Švajncer:

NA MEJI

Zdelo se mu je sicer, da je imelo meso neznan okus — ni vedel, ali je bilo goveje ali svinjsko — vzela je pač, ker se teli ni hotel zameriti. (Meso je bilo pasje in Liza ga je dobila od kočarja Mihe, ki je lovil pse in mačke po vasi.)

»Koruzo bom še morala zmlati,« je rekla, ko si je on brisal mastna usta.

»Pomagaj vam bom,« se je ponudil in vstal. Ko sta mlela vsak na svoji strani žrnelj in je koruzni zdrob napolnil štirioglat predal, je pustila ročaj in vprašala: »Ali boš prišel nazaj? Saj vidiš, kako je z meno. Po smrti bom prepustila hišo tebi.«

»Navadil sem se na tuje ljudi. Morebiti se bom tako dolgo potikal po svetu, dokler ne bo prišlo kaj vmes.«

»Na stara leta me boš puščal samo?« je zaihtela.

»Ali res nimaš nič srca?«

»Imam ga, a mnogi so brez njega. — Bova zmlela do kraja?«

»Dovolj bo za žgance,« je odgovorila in izpraznila predal.

»Potem pa srečno in zdravi ostanite. Še bodo boljši časi za nas vse.« Stisnil ji je roko, jo poljubil na lice in odšel skozi vrata. Ona se je prijetla za tisto mesto na licu, kamor jo je poljubil, držala pod pazduho košarico in vprašujoče gledala za njim. —

Francu so na naboru zapisali osemnajst mesecev.

19

Izbirali sploh niso mnogo. Iz vasi so vzeli vse, razen enega, ki je bil grbav in šepav.

Posebno sedaj, ko je vedel gotovo, da bo moral obleči vojaško suknjo — mogoče še prej, kakor si predstavlja, tako so govorili vaščani — se ga je misel, naj bi ne odšel k vojakom, držala kakor klop psa.

V hlevu med živino je premišljeval o marsičem. Priklical si je v spomin Anzo, Vinka, kočarja Miho, Mačka, Lizo — vsi so mu zaplesali pred očmi. V tretjem rajhu delavcem ne bo treba stradati kruha. Zato ti rečem še enkrat: pobegni v Avstrijo! Dolgo se je boril s seboj in zavračal šepetanje, ki se je znova oglašalo: »Nekateri živijo dobro, drugi slabo. Povej, zakaj vsi ljudje ne bi živeli dobro? Dokler bo ta režim, se ti bo slabo godilo. Pod Hitlerjevimi bo drugače. Hitler! Hitler!« Ije udarjalo v njegovih sencih, da ni mogel več vzdržati v hlevu. Pustil je grebljico na tleh, vrgel metlo na kup gnoja, zasadil vanj gnojne vile in izvlekel izpod postelje vrečo. V vrečo je stlačil neopranu srajco, ki je ležala na postelji, in se začel smejeti! Pokazal bom gospodarju! Solit naj se gre! Ne bom več tako nor, da bi mu delal zastoj. Dovolj sem star, dovolj imam pameti v glavi!

Pretaknil je vso posteljo in zavezal vrečo. Nato je stopil h kravam, jih pobožal po gobcih in zaklical: »Sivka, Liska, Šeka, Črna, in vidva, tetička, srečno, zbogom!«

»Se boš selil?« je nenadoma zaskrbel za seboj. Obrnil se je in zagledal Anzo s kovčkom v roki.

»Ti nisi odšel na orožne vaje?«

»Pravkar se odpravljam. Toda v kasarni me ne bodo videli. V Avstrijo sem se namenil!«

Francu je padla vreča iz rok. »Tudi jaz sem se pripravil za odhod.«

»Potem imava isto pot,« je vzklinal Anza in ga objel.

»Kovček bom odvrigel in stvari zložil v vrečo. Če si pripravljen, bova takoj krenila na pot.«

»Z Mačkom bi še rad obračunali!«

»Pohiti!«

Franc je z jeznim obrazom pridrvel v kuhinjo, da je gospodinja vztrepetala pri štedilniku.

»Kje je gospodar?« je mrko vprašal.

»Revše, ne deri se preveč!« se je oglasil Maček. »Si pozabil, da si moj hlapec?«

Zaničljivo se je nasmeljal: »Do danes sem bil vaš hlapec! Poiščite si drugega!«

Dekla Tona, ki je večerjala pri mizi, je rekla: »Franc, tako ne smeš govoriti z gospodarjem!«

Ni je poslušal. Nadaljeval je z nezadržanim glasom: »Toliko let sem vam služil, pa še valov niste hoteli posoditi teli. Rekli ste ji, naj bi vam dala zemljo, če je ima preveč. Ali mislite, da lahko delate tako, ker ste župan? Ne! Motite se! Samo poizkusite vzeti teli zemljo!«

»Ti, če ne boš tiho, te bom usekal, da se ti bo včila kri!« je zakričal Maček in se naslonil na stol. Od razburjenja je drgetal po vsem telesu.

»Le udarite, če si upate! Tudi jaz imam roke. Delal sem z njimi pa se bom znal tudi braniti. Samo to vam povem, da se bomo še srečali nekoč. Denar, ki mi ga niste izplačali za zadnja dva meseca, dajte maji teli. Če ji ga ne boste izročili, vam bo kmalu presneto žal!« Zaloputnil je za seboj vrata, da so se stresle šipe v oknih.

»Ponorel je,« je prva spregovorila Tona.

»Pijan je, hudič,« si je opomogla od razburjenja gospodinja.

»Tudi to mu bom iztepel iz glave,« je pribil Maček in si grizel ustnico. »Še nocoj bom poslal orožnike za njim in ga dal zapreti, da si bo ohladil naglo jezo.« —

PROBLEM NAŠE ŽIVINOREJE:

Mala čreda — veliko dela

Da namesto uvoda kar naravnost vprašamo: kdo ve, koliko dela ga stane oskrba in nega goveje živine in molža krav na leto! — Če bi za odgovor prosili samo deset kmetovalcev, smo prepričani, da bi od nobenega ne dobili odgovora, ki bi kolikor toliko odgovarjal resnici, ki bi pokazal s kakšnimi stroški ga letno bremeni oskrba, nega in molža na govedo. Prav tako gotovo pa je tudi, da bi po daljšem računanju odgovoril vsak z drugim številom ur, ki jih na leto stane delo, ki v povprečju odpade na kravo ali drugo govedo.

Če se tega vprašanja v naslednjem lotevamo, potem zaradi tega, ker je delo v hlevu razmeroma težko in — po urah gledano — veliko delo. Lotevamo pa se ga tudi zaradi tega, ker imamo v veliki meri sami v rokah vrsto možnosti, da ga olajšamo in poenostavimo.

Oglejmo si naše hlevsko delo nekoliko natančneje, oglejmo si ga tako, kakor si ga je ogledal zvezni raziskovalni in kontrolni zavod za kmetijske stroje in orodje v Wiesenburgu. Ta zavod je svoje raziskave usmeril v to, da ugotovi tako vpliv števila črede in oblike hleva na potrebo dela, ki ga zahteva goveja živalska enota (GŽE — 500 kg žive teže skupnega števila goved v hlevu), kakor tudi vpliv metod dela v hlevu in stopenj njegove mehanizacije.

ooo

Prva taka primerjava se je nanašala na hlev s privezanim živino manjšega kmečkega obrata

s 5 govejimi živalskimi enotami. V takih hlevih, ki so v glavnem vezani na ročno delo, je bilo po GŽE na leto potrebnih 209 do 401 ura dela, odvisno od tega, če sta se oskrba in molža odvijali po starem načinu ročnega dela ali po izboljšanem načinu. Zboljšano ročno delo je obstajalo v glavnem v tem, da se je lastnik namesto ročnega mešanja krme posluževal mikserja, da je za transporte pese in silaže uporabljal voziček, da je imel vodo napeljavno v hlev, kjer je bilo napajališče, da ni imel več jasli ob steni, da je spravljal gnoj iz hleva s sodobnim orodjem in da se je pri dobavi mleka do zbiralnice posluževal vaške skupnosti.

Ne glede na vse te olajšave je potreba 209 ur dela na govejo živalsko enoto še vedno zelo velika. Preračunano na 5 GŽE znaša 1045 ur ali — pri osemurnem delovnem dnevu — 130 delovnih dni na leto. Tako velika potreba ročnega dela pa je pri tako majhni čredi pogojena, kajti mehanizacija krmiljenja, molže, spravila gnoja in drugega se skoraj ne rentira.

Vse drugačen je položaj v hlevih z 10 do 15 govejimi živalskimi enotami

kjer se mehanizacija oskrbe, nege in molže že izplača. Pri taki čredi se z uvedbo molznega stroja, samonapajalnikov, električnega hlajenja mleka, z uvedbo krmne mize in kratkega stojšča številno letnega hlevskega dela na GŽE zmanjša na 121 ur, čeprav delo še nikakor ni docela mehanizirano.

K tej ugotovitvi pa omenjeni zavod dodaja, da zgolj s povečanjem števila goveje živine tudi pri izboljšanem ročnem delu ni bilo mogoče ugotoviti, da bi se letna potreba po delu v hlevu na GŽE zmanjšala. Nasprotno je primerjava pokazala, da je pri 10 do 15 GŽE odpadlo na enoto celo več ur dela kakor v hlevih s 5 GŽE.

Bistveno olajšavo dela šele prinašajo hlevi z večjim številom živine

kjer je zavod ugotovil, da je v hlevih kjer je bilo privezanih 25 in več krav, potreba po delovnih urah padla na 110 ur na GŽE. Poleg molznega stroja, električnega hlajenja mleka, samonapajalnikov ter uvedbe krmne mize in kratkega stojšča, so bile vendar v takih hlevih še naslednje naprave: voz samonakladalnik, nakladalnik na traktorju, transporter za suho krmo ter avtomatično spravilo gnoja z verigo na grebljice ali potom odplakovanja.

Najmanj delovnih ur za oskrbo, nego in molžo zahteva seveda hlev, kjer živina ni privezana, kjer se lahko prosto giblje. V takih hlevih je bilo po ugotovitvah zavoda pri 30 govedih potrebnih le še 76 delovnih ur na GŽE in leto. Seveda so bili ti hlevi tako urejeni, da je imela živina do suhe krme sama dostop in da je močno krmo dobivala iz krmilnih avtomatov. Vračunano tudi ni bilo spravilo gnoja iz hleva. Zavod vendar ugotavlja, da se reja v hlevih, kjer živina ni privezana, splača šele pri najmanj 30 GŽE.

o

Iz teh primerjav lahko zaključujemo, da ima kmečki obrat s 5 govejimi živalskimi enotami le malo možnosti, da bo v bodoče lahko vzdržal konkurenco večjih kmetij na trgu z mesom, pa tudi z mlekom. Njega oskrba, nega in molža preveč bremenijo, na drugi strani pa taka kmetija le z velikimi težavami stopi na pot mehanizacije hlevskega dela.

Tako preostane za manjše kmetije, ki imajo v hlevu manj kot 10 govejih živalskih enot, le možnost da se v svojem kmetovanju odločijo za jasno smer. Jasna smer pa more za nje biti le pot specializacije, ki bo istočasno povezana z intenzivacijo proizvodnje. Ker v naših pogojih skoraj nobena kmetija živalske proizvodnje ne more opustiti, stojijo manjše kmetije pred vprašanjem, ali se naj v celoti posvetijo samo govedoreji ali pa v celoti samo prašičereji.

O tem mora biti na vsaki kmetiji ustvarjena jasnost prej, preden prislopimo k preurejanju hleva in k mehanizaciji hlevskega dela. Do tega spoznanja nas spravljajo uvodoma navedene ugotovitve zavoda za raziskovanje in kontrolo kmetijskih strojev in orodja. Ne smemo namreč prezreti, da je vsaka investicija v hlevu, ki si ga še delijo goveja živina in prašiči, izredno draga, ker zahteva vsak del hleva svoje posebne ureditve in svoje posebne priklone.

Tako pač ne gre, da bi v hlevu, ki smo ga modernizirali in ki ga hočemo opremiti z raznimi olajšavami za delo, še naprej imeli svojih par goved in poleg njih še eno ali dve plemenski svinji. Če samo delo v hlevu — da ne govorimo o delu, ki ga imamo s pripravo in spravilom krme — nas napotuje k temu, da iz hleva in s kmetije spravimo vse prašiče in povečamo število goveje živine na najmanj 10 govejih živalskih enot. Če pa nam s prašiči bolj kaže, potem tudi ne smemo kolebati pri odločitvi, da govedorejo v celoti opustimo in se posvetimo v celoti prašičereji.

Zunanja trgovina in kmetijstvo v številkah

Od leta 1961 je skupni avstrijski izvoz narasel za okroglo 10.34 milijarde šilingov na 49.6 milijarde šilingov. Narasel je torej za 33,1%. Na skupnem izvozu je bil izvoz kmetijskih pridelkov udeležen leta 1961 s 1630,8 milijona šilingov. V naslednjih letih je ta udeležba vidno naraščala in je lani znašala že 2378,5 milijona šilingov. Porast je torej znašal pri izvozu kmetijskih pridelkov 45,7%.

Kmetijstvo postaja vedno pomembnejši činitelj avstrijskega izvoza. Glavni delež na tem izvozu ima živalska proizvodnja. Lani je 1806,2 milijona šilingov ali 80% vsega avstrijskega kmetijskega izvoza odpadlo na izvoz živine, mesa in mesnih izdelkov ter mlečnih izdelkov. Spričo tega z ozirom na strukturo avstrijskega kmetijstva lahko rečemo, da prispevajo alpsko kmetijstvo in družinske kmetije največ k izvozu kmetijskih pridelkov.

Da bomo res produktivno krmili

(1. nadaljevanje)

MEŠANICE ZA MOLZNICE

Od teh izdeluje združna mešalnica krmil v Celovcu tri mešanice in sicer mešanico k domači krmi, kjer je razmerje beljakovin do škrobnih enot izravnano, mešanico h krmi, ki ima v primerjavi s škrobnimi enotami za znanje premalo beljakovin, in mešanico za primer, da je domača krma revna na beljakovinah.

„RAIFFEISEN MILCHVIEHFUTTER I“ je mešanica, ki jo dodajamo krmi, kjer je razmerje beljakovin do škrobnih enot izravnano. Vsebuje najmanj 18% surovega proteina (ca. 14,5% prebavljivih beljakovin), ca. 630 škrobnih enot in sledovne elemente magnezij, železo, baker, mangan, kobalt in jod.

Razmerje prebavljivih beljakovin do škrobnih enot je enako 1:4,3. Kilogram mešanice zadostuje po beljakovinah in škrobnih enotah za 2 do 3 l mleka. Če n. pr. sestojata dnevni obrok domače krme iz 8 do 10 kg dobrega sena in 30 do 40 kg silaže, zadostuje, da dajejo krave 10 do 12 litrov mleka. V tem primeru je potrebno, da dobijo molznice za vsake tri litre mleka, ki ga dajo na dan več, k domači krmi po 1 kg te mešanice. Krava, ki daje 20 litrov mleka na dan, mora k domači krmi gornjega sestava dobiti še 3 kg te mešanice.

„RAIFFEISEN MILCHVIEHFUTTER II“ pokladamo, če se v domači krmi razmerje med beljakovinami in škrobnimi enotami ne ujema, če je v krmi nekoliko manj beljakovin, kakor bi jih bilo potrebno, da bi se razmerje ujemalo. Vsebuje najmanj 24% surovega proteina (ca. 20% prebavljivih beljakovin), ca. 620 škrobnih enot ter zgoraj omenjene sledovne elemente.

Razmerje prebavljivih beljakovin in škrobnih enot je enako 1:3,1. Kilogram mešanice zadostuje po beljakovinah (ki jih v domači krmi primanjkuje) za pičle 4 litre mleka, po škrobnih enotah (ki jih je že v domači krmi dovolj) pa le za dobra 2,5 litra. Mešanico dodajamo, če krmimo s senom srednje dobre kvalitete in s koruzno silažo in sicer molznicam, ki dajejo več kot 12 litrov mleka na dan. Tudi tukaj velja: za vsake 3 litre mleka, kar ga daje krava na dan več, mora dobiti 1 kg mešanice.

„RAIFFEISEN MINERALSTOFFMISCHUNG R“ ima 30% surovega proteina (ca. 24% prebavljivih beljakovin), ca. 600 škrobnih enot in zgoraj omenjene sledovne elemente.

Razmerje prebavljivih beljakovin do škrobnih enot je enako 1:2,5. Zato bomo to mešanico dodajali molznicam, katerih domača krma sestojata iz visokih obrokov koruzne silaže in nizkih obrokov sena (pod 5 kg) ali pa sena izredno slabe kvalitete. Molznice, ki dajejo več kot 12 litrov mleka na dan, morajo dobiti za vsake 4 litre mleka, ki ga več dajejo, 1 kg te mešanice.

Za dodajanje teh mešanic in za izbiro med njimi je vedno merodajen domač sestav krme, ki pa nikjer ni celo dobo zimskega krmiljenja enak. Pri teh mešanicah vendar ne smemo pozabiti na dodatek mineralnih mešanic

„RAIFFEISEN-MINERALSTOFFMISCHUNG R“ ali pa „SPEZIAL-SHR“ in sicer 15 dkg na molznicu in dan.

Za ovimljenje, torej v dobi med ostavitvijo in otelevitvijo (8 tednov), mora krava dobiti poleg dobre domače krme in mineralnih mešanic v zadnjih 4 tednih pred otelevitvijo še 1 kg »Raiffeisen-Milchviehfutter 1« dnevno.

(Se nadaljuje)

Franc in Anza sta bila medtem že daleč. Hitela sta po bližnjici.

Na hribu nad pokopališčem sta obstala in se ozrla v nebo. V kočah so mežikale drobne luči, na nebu so trepetale zvezde. Rimska cesta je bila mlečno bleda. „Slabega kruha sem se najedel pri vas,“ je šepetal Franc. „V Avstriji mi bodo rezali boljšega. Delavci pod Hitlerjem ne živijo slabo. K njim pojdem. Dovolj dolgo sem bil hlapec.“ „Da, tako je rekel Krauss,“ je pritrtil Anza.

S kolovoza sta zavila v gozd. Nista se zmenila za veje, ki so ju praskale po obrazu. Čez dobrih dvajset minut sta dosegla potok in ga prebredla.

„Zdaj sva v obljubljeni deželi!“ je vzkljnil Anza.

„Oh, ko bi le bila,“ mu je pritrtil Franc.

Oba hkrati sta vrgla vreči na zemljo in sedla nanje. Srce jima je močno bilo in s čela jima je tekla znoj. Franc si je odpel srajco in poslušal na vse strani. Spodaj v potoku je šumela voda, iz zemlje je puhtela toplota, nekje so regljale žabe, v travi so cvrčali murni, nizko nad zemljo pa so letale kresnice in se svetlikale ko majhne lučke.

„Zdi se mi, kakor da naju kresnice pozdravljajo.“

Junjska noč je Franca prevzela.

Prenočila sta na prvi kmetiji. Ker nobenega niso potrebovali, sta se zjutraj napolila dalje. Tudi pri drugem kmetu ni bilo nič. Tavalata sta od hiše do hiše, dokler nista dospela na večjo kmetijo.

„Če naju tukaj ne bodo vzeli, potem le ni tako, kakor je pripovedoval Krauss,“ je menil Anza in potrkal.

„Tako, tako, prišla sta čez mejo,“ je rekel debelušast kmet v zelenkasti obleki z našivi na hlačah. „Delavec imam dosti. Toda vzel vaju bom, če bosta pridna.“

„Zadovoljni boste z menoj,“ je odgovoril Franc.

„Tudi z menoj,“ se je ponudil Anza.

„Če se bosta obnesla, bosta lahko ostala pri meni — za hlapca.“

Minili so trije tedni.

„Franc, malo bolj boš moral prijeti za delo, in ti Anza tudi,“ jima je rekel gospodar. „Sicer vama naša hiša ne bo več dajala kruha.“

Fanta sta se zgrozila. Gospodarjeve besede so jima vsekale novo rano v srce. Spoznala sta z žalostjo, da nista našla tega, kar sta tako željno iskala. In bolj Franc kot Anza se je prav zaradi tega odpravil čez mejo. Da bi našel pravico, ki je doma ni bilo. Zdajšnji kmet pa je že očital, da si s svojim delom nista zaslužila niti kruha. Zaboletelo ga je pri srcu, vendar je prikril razočaranje.

Oba sta se zavlekla na seno. Anza je topo strmel predse, Franc pa se je tolkel po čelu, da bi pregnal očitaloj glas: „Domačo zemljo si zavrgel. Izdal si domovino. Spet si samo hlapec. Nazaj ne boš mogel nikoli več. Meja je med teboj in domačim krajem. Meja! meja! meja!“

24

Cmager je hodil samo ponoči. Podnevi se je skrival v gozdu, ali na senu, in prežal na nevarnost. Pri kmetih je poprosil za kos kruha; na vprašanja jim je odgovarjal, da išče delo. Sam da je na svetu, brat v Ameriki, nobenega glasu ne da več od sebe; če se bo dalo, se bo odpeljal k njemu čez morje.

Zahtil ni mogel. Za silo se je spoznal na meji. Ko je bil drugi dan na poti in je čepel v grmovju, pod katerim je peljala pot čez travnik, je videl prihajati dva možka, ki sta imela na suknjinih rokavih rdečkast trak s kljukastim križem. Pogledovala sta v gozd, si prižgala cigareti, in na srečo odšla dalje.

V kobanskih hribih je prestopil mejo.

V Šentpavlu je bilo tiho. Vročina je trepetala nad zemljo. Ljudje so na njivah okopavali koruzo, tu in tam so škropili vinograde.

Močno mu je razbijalo srce. Kljub lakoti je bil dobre volje, da je v domači vasi. Vdihaval je topel zrak, mahal z rokami in si požvižgaval. Še en hrib bo moral prehoditi pa bo doma. Žene gotovo ne bo pri hiši. Saj sta skoraj vsak dan skupaj odhajala na delo k Rojsu. Pavlek je v šoli. Lizika in Katica sedita pred kočjo in se igrata s kamenčki. To bo presenečenje! Ne bodo mogli verjeti, da je res spet med njimi.

Vsakega drugega bi pričakoval v tem trenutku, samo Majeriča ne. Saj ga nikjer ni videl. Ko je zavil po travniku na cesto, je stal cestar pred njim. Majerič se je neobritega potnika ustrašil še bolj, kakor ta njega.

„Le sedi in počivaj in se me ne boj. Nisem tako nevaren,“ je rekel Cmager in se na pol ozrl na cestarja, ki ni vedel, kaj bi vzel v roke.

„Salamenska strela, ti si, Cmager! Kako si me prestrašil! Po glasu sem te spoznal.“

„Je vse v redu doma? Že dolgo se nismo videli!“

Oni ni povedal resnice. „Kakor je, pač je. Vse boš zvedel.“

Korakal je med vinogradom. Ko je došel na vrh hriba, je med zelenim drevjem zagledal domačo kočjo. Sonce se je upiralo v okna. Vrata so bila zaprta. S seboj je vzela otroke, si je mislil in pospešil korake. Presenečeni bodo zvečer, ko se bodo vrnili. Podložil bo v peč, počistil tla, pomil okna, zmetel pajčevine po oknih, nasekal dračja in očistil svinjak.

(Dalje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

ALOJZ RAVBAR:

KOBILA

Po sezanskem sejmišču je stopal postaven kmet in si ogledoval živino.

»Potrebujete krepkega konjiča, boter?« je vprašal Pepo Vrabčev iz Pliskovice možakarja, ko si je z zanimanjem ogledoval njegovo kobilo.

»Rad bi kupil...« je začel kmet, toda zgovorni Pepo mu je brž skočil v besedo, rekoč:

»No, potem pa kar mojo kobilo kupite, boter!«

»Jaz nameravam kupiti...«

»Kar mojo kupite,« ga je spet prekinil Pepo. »Take kobilice niste še imeli, boter!«

»Takega konjskega strašila pa res nisem še imel!«

»Ne zamerim vam vaših grdih besed, ker vem, da vsak kupec

Za dobro voljo

Profesor kemije je hotel dijakom pokazati, da je alkohol škodljiva reč. V ta namen je vzel dve glisti in položil eno v kozarec z vodo, drugo pa v kozarec z žganjem. Glista v drugem kozarcu je takoj poginila, medtem ko je glista v kozarcu z vodo ostala živa.

»Kaj se lahko iz tega poskusa naučimo?« radovedno vpraša profesor. »Tisti, ki pije žganje, ne dobi glist, tovariš profesor!« se glasi odgovor nadobudnega dijaka.

— 0 —

»Oprostite, toda zelo se mi mudi. Že dvajset minut ste pri telefonu, pa še niste spregovorili nobene besede!«

»Ampak razumite me vendar, pogovarjam se s svojo ženo!«

— 0 —

Tomo: »Očka, kaj je to samec?«

Oče: »To je moš, ki je vreden zavijanja. Toda, lepo te prosim, ne povej mami, da sem ti to povedal jaz.«

— 0 —

Ona: »Ali sta Peter in Tatjana zaljubljena?«

On: »Vse kaže, da je res tako: ona posluša njega, ko ji opisuje nogometno tekmo, on pa njo, ko mu pripoveduje o svojih oblekah!«

— 0 —

Ona: »Poznam deklico, ki se je poročila s Kitajcem.«

On: »Le kako je mogla?«

Ona: »Bila je Kitajka.«

— 0 —

Pepe je splezal na vrh gore. Z obvezano glavo se je vračal v planinski hotel.

Prijatelji ga sočutno vprašajo:

»Lavina?«

»Ne,« pravi Pepe, »planšarica.«

skuša kar najbolj ogrditi robo, ki jo namerava kupiti, da bi jo čim ceneje dobil.

»Kar sem rekel, ni laž. Le pogledajte jo, kljus, kako kilavo se drži — človek ima vtis, da se bo vsak čas sesula.«

»Ho-ho, vi ste pa res smešni, boter! Vsako drug bi si prste obliznil, če bi imel tako kobilico, vi pa kljus, pa kilava, pa sesula, pa kaj vem kaj še. In še niti ogledali si je niste, kot se spodobi. Nu, le približite se ji, le, ni huda. Pogledajte jo! Še čisto mlada je. Pred poldrugim letom se je prvič ožrebila. Da ste videli njeno žrebe — pravo živo srebro, vam rečem!«

»No, no, nikan mi tolikanj ne hvalite te mrcine, človek božji! Saj si lahko sam predstavljam, kaj si utegne skotiti takle kup kože in kostil!«

»Eh, pojdite se solit, boter! To pa res ni lepo, da se tako nemarno norčujete iz moje Pupe. Rajše priporočite iz moje Pupe. Rajše priporočite, da lepše kobile še niste videli.«

»Ha-ha, zakaj je potemtakem že niste prodali?«

da grem dalje po svojih opravih!«

»No, daste trinajst kart ali ne daste?«

»Nič ne dam, ker sploh ne potrebujem take mrvine!«

»Vse življenje se boste kesali, da je niste kupili, pri moji veri, da se boste! Pogledajte jo, kako je vitka čez pas in noge — noge kakor puncal! Pa krotka! Če ji podržite gajzlo pod repom, ne bo cebnila...«

»Saj še toliko moči nima, da bi z repom mignila, nikan cebnila!«

»He-he, takega burkeža res nisem še videl! Da nima moči! Ko bi jo videli, kako vleče, bi kar zijali, vam rečem! — In le pogledajte kakšno dlako ima: kakor žamet!«

»Kakšen žamet neki! Saj to ni več niti dlaki podobno! Pa vsa garjeva je in polna prhljaja...«

»Veste kaj, boter, zdaj imam pa dovolj teh izmišljotin, ki žalijo mene in mojo žival. Takšne kobile...«

»Že prav, že prav! Kdo vas bo poslušal! Grem.«

»Počakajte še hipsec, kam bežite? Pustite si vendar dopovedati...«

»Sva že opravila — srečno!«

»No, dajte mi...«

»Ja, vrag vas poberi, izpustite mi vendar suknjič!«

»Dajte mi dvanajst kart, pa je vaša! Nate roko — udarite!«

»Eh, zlodja, nikan me tako ne cukajte za rokav! — Ne maram take kljuse, pa konec besedi!«

»Koliko bi pa dali, boter? Recite možko besedo!«

»Niti zastoj je ne vzamem take crknine, pa bog! Saj je povrh vsega še nadešljiva. Le poslušajte, kako diha... Kajpa: to je nadehal!«

»Na, zdaj pa še nadehal! To me pa že jezi. Tale moja srnica preteče pot od Pliskovice do Štanjela kot za šalo, vi pa: nadehal! Pejte no, pejte, vi pa nadehal! — No, jo boste vzeli?«

»Čemu mi jo vsiljujete, če je ne maram?«

»Kdo vam jo vsiljuje? Jaz? Niti na misel mi ne pride, da bi vam jo vsiljeval. Če je ne kupite vi, jo bo

kupil kdo drug. Taka lepa žival se sama ponuja, ni je treba nikomur vsiljevati. — Torej: koliko bi dali, a?«

»Niti kozjega bobka. Grem.«

»Počakajte... čujte... poslušajte, boter!«

Znani madžarski dramatik Ferenc Molnar je nezaželene obiskovalce odganjal na dva načina. Ljudem, do katerih je bil ravnodušen, je morala tajnica reči:

»Gospoda Molnarja ni doma.«

Obiskovalcem, ki jih ni mogel trpeti, pa je morala tajnica zašepetati:

»Pravkar je odšel. Toda če boste zelo pohiteli in tekli po ulici, ga boste morda še ujeli...«

+++

K skladatelju Kalmanu sta prišla dva mlada skladatelja, ki sta drug drugega dolžila plagiatstva. Ko sta mu odigrala sporna dela, je Kalman smehljalje dejal:

»Le mirno se pobotajta in nastopita skupno proti Mozartu, ki je vaju oba prav sramotno okradel.«

Smeh stoletij

Ko je umiral napredni češki filozof, profesor praške univerze Avguštin Smetana, ga je obiskal nadškof, ki je hotel za katoliško cerkev rešiti izgubljenou dušo. Smetana je bil namreč sprva duhovnik in član križarskega reda, ker pa je izstopil iz samostana in se odvrnil od cerkve, so ga izobčili. Ko je profesor zvedel za nadškofov obisk, se je nasmehnil in naročil prijatelju:

»Povej prevzvišenemu, da ga ne morem sprejeti, ker umiram.«

+++

Ko se je Tomáš Masaryk leta 1918 kot predsednik republike vrnil v Prago, so ga krojači kar oblegali. Vsak je hotel postati »dvorni dobavitelj«.

»Zaman se mučite gospodje,« je odbijal Masaryk vse njihove ponudbe, »meni bo delal obleke tisti krojač, ki mi jih je delal pred vojno na up.«

+++

Ko so v družbi govorili o vsemogočnosti denarja, je neki bančnik med drugim dejal:

»Z denarjem lahko vse dosežeš.«

»To je res,« pritrđi Čapek, »toda karkoli naj bi denar napravil za nas, vse je zelo malo v primeri s tem, kar počenjamo zaradi njega mi.«

PORTRET

Grad, v katerega se je moj služabnik drznil udreti samo zato, da meni, bolnemu, ne bi bilo treba prebiti noči pod milim nebom, je bil eden tistih polmračnih, polveličastnih dvorcev, ki že stoletja klubujejo zobu časa v Apeninih. Sodeč po njegovem videzu je bil zapuščen začasno in šele nedavno.

Nastanila sva se v eni najmanjših in najtemnejših sob v ločenem stolpu. Njeni zidovi so bili bogato okrašeni, vendar razpadajoči in stari, pokriti z gobelini in tapetirani, okrašeni z raznimi trofejami in deli sodobnih slikarjev v razkošnih, pozlačenih okvirih.

Pritegnile so me te slike, zato sem prosil Pedra, naj spusti težke zavese, ker se je že mračilo in prižge sveče, ki so stale poleg moje postelje, pred tem pa še odgrne črne zavese, ki so obkrožale posteljo. Zelel sem, da vse to stori, da bi se lahko pogledoval v opazovanje slik in ogledovanje majhnega kataloga, ki sem ga našel, v katerem so bila pojasnila za slike.

Dolgo, zelo dolgo sem bral tekst in gledal slike. Čas je dobesedno bežal, prišla je polnoč. Položaj svečnika mi ni najbolj ustrezal, zato sem ga, ne da bi prebudil spečega služabnika, tako postavil, da je luč bolj padala na knjigo.

Toda ta moja poteza je povzročila nepričakovan učinek. Svetloba je obsijala neko globino na zidu, ki je bila dotle v senci. V vsej svetlobi sem zagledal sliko, ki je pred tem nisem opazil. To je bil portret nekoga mladega dekleta, ki se je šele razcvetalo v bujno žensko.

Z očmi sem preletel sliko, nato pa sem jih zaprl. Zakaj sem to storil, mi ni bilo jasno. Še ko sem tiščal veke skupaj, sem se spraševal za razlog. Bila je to instinktivna kretanja, ki mi je dala čas za razmišljanje, omogočila mi je, da se prepričam, da me oči niso prevarale, dovolila mi je premagati svojo fantazijo in se pripraviti na novi, umirnejši in natančnejši pogled.

Naslednjih nekaj minut sem znova gledal sliko, toda zelo skrbno. O tistem, kar sem tedaj videl, nisem mogel dvomiti, saj je plamen sveče, usmerjen na sliko, razbistril moj um in me povrnil v stvarnost.

Kakor sem že rekel, je bila portretirana mlada deklica. Videti je bilo samo glavo in ramena, slikano v tako imenovani vinjetah. Roke, prsi, celo del svetlih las se je izgubljalo v temni senci ozadja. Ovalni okvir je bil bogato pozlačen in okrašen z mavrskimi filigrami. Kar se tiče umetniške vrednosti celote, ni bilo nič vrednejšega, kakor slika sama. Toda, mene je tako nenadoma in tako zelo razburilo delo samo in nesmrtna lepota dekletovega lika. Kot da bi se zbudil, se mi je zdelo, da je portret glava živega bitja.

Razmišljajoč o tem, sem ostal približno eno uro napol ležeč in pribito gledal portret. Šele tedaj, zadovoljen zaradi resnične skrivnosti njegovega učinka, sem se vlegel. Razumel sem, da je čar slike v popolni zvestobi izraza, kar me je najprej prestrašilo, nato pa zmedlo in navdušilo. Poln spoštovanja sem postavil svečnik na prejšnje mesto. Tako mi je povzročiteljica moje vznemirjenosti izginila izpred oči in potonila v temno globino, jaz pa sem se poželjivo vrgel na knjigo, da bi prebral pojasnilo o tej sliki in njeno zgodovino. Pod številko, kjer je bilo napisano vse o portretu, sem prebral:

Bilo je to mlado dekle izjemne lepote in vedno veselo. Usodna je bila ura, v kateri je zagledala, vzljubila in se poročila s slikarjem. On — strog in resen — je živel za umetnost; ona — dekle bleščéče lepote, vedno veselo in zdravo, živahna kot jagnje — je sovražila edino svojo tekmičico UMETNOST, bala se je samo palete, barv in drugih neumnosti, ki so ji odvzemale ljubljeno bitje. Strašno se je počutila celo tedaj, če je izrazil željo, da bi risal njo, svojo mlado ženo. Toda, bila je poslušna in krotka, sedela je tedne dolgo v temnem, visokem stolpu, v katerega je luč prodirala edino s stropa.

On, slikar, pa si je pridobil slavo, ki se je večala iz dneva v dan. Bil je boječ, zanesenjaški, izgubljen v svojem sanjarjenju in skoraj ni opazil, da svetloba, ki je tako slabo osvetljevala stolp, črpa zdravje in duha njegove lepe žene. Vsi razen njega so opažali, da ona vene. Toda kljub temu se je še nadalje smehljala in se ni pritoževala, ker je videla, da on izgoreva pri delu in da slika noč in dan, samo da bi portretiral njo, ki ga tako zelo ljubi.

Iz dneva v dan je vedno bolj pečala. Ljudje, ki so videli portret, so tiho pripovedovali o njegovi sličnosti z modelom kot o božjem čudežu. Zanje je bil to dokaz ne-le slikarjevega znanja, temveč tudi njegove velike ljubezni do tiste, ki jo je tako zvesto naslikal.

Ko se je delo bližalo koncu, niso nikogar več pustili v sobo. Slikar je pridno delal in komaj kdaj dvignil pogled s platna. Ni opazil, da barve, ki jih polaga na sliko, črpa iz samega obraza tiste, ki jo je slikal.

Minilo je nekaj tednov, izdelati je bilo treba samo še nekaj malega okrog ust in oči. Ona je zaplamtela kot plamen v svetilki. Nato je končal.

Stal je v transu pred svojim življenjskim delom. Naenkrat je začel trepetati in ves bled vzklisknil:

— Saj ta slika je živa! Nato se je obrnil, da bi pogledal svojo ljubljeno.

BILA JE MRTVA.

Svetovno prvenstvo v veslanju

Po svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu v Ljubljani in mednarodni prireditvi smučarskih skokov v Planici se Slovenija pripravlja letos že na tretjo veliko mednarodno športno prireditev — na svetovno prvenstvo v veslanju, ki bo od 8. do 11. septembra na Bledu. Kakor slovi Bled po vsem svetu kot center poletnega turizma, tako je mednarodno znan tudi kot tradicionalno prizorišče veslaških regat, ki se vsako leto odvijajo ob udeležbi najboljših predstavnikov te športne panoge iz številnih držav. Zato je povsem razumljivo, da se je mednarodna zveza veslaškega športa FISA odločila prav za Bled in ga v hudi mednarodni konkurenci izbrala za kraj letošnjega II. svetovnega prvenstva v veslanju.

Ta odločitev pomeni za Bled visoko priznanje, pomeni pa tudi veliko odgovornost, saj bo letošnje svetovno prvenstvo doslej največja prireditev v zgodovini veslaškega športa sploh. Po nepopolnih podatkih bo na svetovnem prvenstvu sodelovalo 30 držav, ki jih bo zastopalo skupno okoli 500 aktiv-

stalno avtobusno povezavo med hoteli in prizoriščem tekmovanja. K uspešnemu pofeku bodo s svoje strani prispevala tudi gostinska podjetja, ki so se odločila, da svojih storitev zaradi svetovnega prvenstva ne bodo podražila, tako da se bo Bled tudi v tem oziru razveseljivo razlikoval od mnogih

nih športnikov, poleg tega pa še večje število uradnih predstavnikov, ki se bodo v dneh svetovnega prvenstva udeležili kongresa mednarodne veslaške zveze ter seminarja za mednarodne športne sodnike.

Da se na Bledu prevzetih obveznosti zavedajo v polni meri, kažejo že dosedanje priprave za svetovno prvenstvo. To velja tako za neposredne naprave, kjer se bodo odvijala tekmovanja, kakor tudi za ukrepe, ki so potrebni v zvezi s prihodom mnogih tisočev domačih in tujih obiskovalcev prireditve. Tekmovanje bo na priznani progi, ki v dolžini 2000 m sega od Park-hotela do zaliva Zaka, kjer bodo za gledalce urejene tribune s 5000 sedeži in 15.000 stojišči. Posebno dobro bo poskrbljeno za predstavnike mednarodnega tiska, ki bodo imeli na razpolago telefonske zveze s svetom ter

drugih krajev, ki vsako večjo prireditev izkoristijo za neodgovorno povišanje cen.

Ko je že govora o cenah, je treba priznati, da se bodo tudi vstopnine vrtele v mejah, ki bodo dosegljive za vsakogar: cena sedežev bo v prvih treh dneh znašala 800 dinarjev, cena stojišč pa 400 in 500 dinarjev, za zaključno prireditev (finalne tekme) pa sedeži 1500 in stojišča 600 oziroma 800 dinarjev; še cenejše pa bodo stalne vstopnice za vse štiri dni, namreč sedeži 3500 in stojišča 1500 do 2000 dinarjev. Poleg tega bodo prodajali še spominsko značko (cena 1000 dinarjev) in posebne poštne znamke.

Bled — biser slovenske zemlje — pa bo obiskovalce svetovnega prvenstva očaral tudi s svojimi prirodnimi lepotami in nudil možnost zanimivih izletov v bližnjo okolico,

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kultura poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 16. 7.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Iz naše knjige za goste — 17.00 Glasbene reportaže — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Posja kupčija, radijska pripovedka — 20.45 Orkestralni koncert — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 17. 7.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Radijska igra — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 18. 7.: 8.15 Pisana lančica, roman — 8.45 Narodna glasba drugih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kalček — 19.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas, za vse — 18.35 Aktualnosti za mladino — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Koroška lovška ura — 21.15 Operetni koncerti.

Torek, 19. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10 Čez hrib in dol — 15.30 Deklica na skednju — 15.45 Iz kulturnega ustvarjanja v deželi — 18.00 Centr ure masne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.25 Če me vprašate — 19.00 XY ve vse — 20.15 Svetovno prvenstvo v nogometu 1966 — 21.15 Pesem za lahko noč.

Sreda, 20. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10 Ljudske viže — 15.30 Dunajski akademski komorni zbor — 15.45 Predstavljam vam — 18.00 Pelje na hišni tratici — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 20.25 Svetovno prvenstvo v nogometu 1966 — 21.25 Orkestralni koncert.

Četrtek, 21. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.10

Ljudske viže — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.05 In ljudje so tako prijetni — 18.20 Oddaja za delavce — 19.00 XY ve vse — 20.15 Pobliskavanje na Neuhauserjevi kmetiji — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 22. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Vsaka stvar ima dva strani — 21.00 Glasba Fernanda Sora — 21.10 Bach in Moderna.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med polje — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 16. 7.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodarstvo za vsakogar — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 15.05 Da, to so dunajske dogodivščine — 15.55 Svetovno prvenstvo v nogometu 1966 — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delovno ženo — 19.10 Oddaja zveznega kancelerja — 19.30 Cocktail dobre volje — 20.45 Kdo je dr. Yllart, kriminalka.

Nedelja, 17. 7.: 8.05 Z veselo igrano — 9.00 Operni koncert — 11.45 Ciklus dunajskih simfonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Pisana lančica, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 18.30 Tuje reportaže o Koroški — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Evropska reportaža.

Ponedeljek, 18. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Narodna glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Knjiga meseca — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Olimpiada, opera — 21.55 Športni komentar.

Torek, 19. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov

— 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Iz naše umetniške mape — 16.00 Esej v našem času — 16.16 V okviru okvira — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Palati z nami — 20.30 Slušne igre iz preteklosti — 21.30 Balada za violino in orkester.

Sreda, 20. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 16.30 Koncertna ura — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Lepa pesem — 20.15 Gospa filma, kriminalka — 21.00 Sanson 66.

Četrtek, 21. 7.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Letalstvo za vse — 13.35 Orkestralni koncert — 14.15 Pomembni orkestri — 16.00 Varstva narave v 20. stoletju — 17.25 Raziskovalci v gosle — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Zveneči filmski magazin — 21.00 Sprememba osebnosti.

Petek, 22. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 16.00 Leto otroškega vrta — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Poročila o alpskih slavnostnih iger v Bregenzu — 20.00 Mali koncert — 20.25 Atilove noči, tragedija.

Slovenske oddaje

Sobota, 16. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 17. 7.: 6.15 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljam in voščima.

Ponedeljek, 18. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Srečanja in izkustva — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 19. 7.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Slovenske narodne.

Sreda, 20. 7.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, igramo.

Četrtek, 21. 7.: 14.15 Poročila, objave — Gadbe na pihala.

Petek, 22. 7.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Zena in dam.

TELEVIZIJA

Sobota, 16. 7.: 15.00 Svetovno prvenstvo v nogometu 1966: Argentina — Nemčija — 17.00 Svetovno prvenstvo v nogometu: Italija — Sovjetska zveza — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Asuan — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Sedem dni časovnih dogajanj — 23.30 Svetovno prvenstvo v nogometu: Anglija — Mehika.

Nedelja, 17. 7.: 17.03 Villerville v lužnem marju — 17.30 Svet mladine — 18.05 Za družino — 19.00 Zlati zvok — 19.30 Sport — 20.20 Mož usode, komedija — 21.40 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 18. 7.: 19.05 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Zanimna trojica, igra — 22.50 Forumski pogovori — 23.50 Janine Aimee.

Torek, 19. 7.: 16.30 Svetovno prvenstvo v nogometu: Mehika — Urugvaj — 19.30 Svetovno prvenstvo v nogometu: Portugalska — Brazilija — 21.15 Doktor si tukaj — 23.00 Čas v sliki.

Sreda, 20. 7.: 11.03 Zajtrk z Julijo — 17.05 Listama po slikarici — 17.30 Poly — 18.05 Pri cvetličnem zdravniku — 19.03 Padobe iz Avstrije — 19.30 Svetovno prvenstvo v nogometu: Španija — Nemčija — 21.15 Kaj sem — 22.00 Čas v sliki — 22.20 Svetovno prvenstvo v nogometu: Francija — Anglija.

Četrtek, 21. 7.: 19.03 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Vaš nastop, prosimo — 21.00 Hila Lady Alquist, kriminalka.

Petek, 22. 7.: 11.03 Magamba — 19.03 Trg koncem tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Magdalena, igra — 21.50 Stališča.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 16. 7.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Počitniški pozdravi — 10.15 Iz manj znanih francoskih oper — 12.15 Iz baleta „Lectove srce“ — 12.40 Ansambel Darka Škoberneta in Vaški kvintet — 14.05 Solistične skladbe in samospoje Zvonimira Cigliča — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 17.35 Iz filmov in glasbenih revij — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni večer lažje orkestralne glasbe — 20.30 Saboterji, zabavna igra — 21.06 Večerni akordi — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 17. 7.: 8.05 Krava v stolpnici, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Za prijatelja lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Znamenite orije, slavni pevci — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 V podvečer, simfonična literaturna — 20.50 Športna poročila — 21.00 Kličemo letovičarje.

Ponedeljek, 18. 7.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Za mlada radovadnje — 10.35 Samo mrtvi poznajo Broecklyn — 12.05 Opoldanski obisk pri skladatelju Stanku Premrlu — 12.40 Poljski ansambel narodnih pesmi — 14.35 Voščila — 15.30 Slovenske narodne — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Panorama zabavnih melodij — 21.03 Simfonični koncert orkester RTV Ljubljana.

Torek, 19. 7.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Počitniška poplovanje — 10.15 Odlomki iz „Rusalka“ — 12.05 Instrumentalna glasba naših starejših skladateljev — 12.40 Ansambel Vilija Petriča in Borisa Franka — 14.04 Uverture in scherzi — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Iz klavirske klasike — 18.50 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Dva zbora italijanske manjšine v Jugoslaviji — 20.20 Odsel brez nastava, radijska igra — 21.23 Iz fonoteke radia Koper.

Sreda, 20. 7.: 8.05 Glasbena matineja — 9.30 Godala v ritmu — 10.15 Violinist Primož Novšak — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Opoldanski divertimento — 12.40 V

London v znamenju svetovnega nogometa

Z veliko slavnostjo v wembleyskem stadionu v Londonu se je v ponedeljek začelo VIII. svetovno prvenstvo v nogometu, ki bo skozi dva tedna pritegivalo zanimanje ljubiteljev te športne panoge širom po svetu; mnogi stotisoči bodo tekme spremljali na licu mesta, nešteti milijoni ljudi pa bodo boj za dragoceni zlati pokal Julesa Rimeta gledali v televiziji.

Otvoritvene slavnosti se je udeležila tudi angleška kraljica Elizabeta, ki je v svojem nagovoru izrazila zadovoljstvo, da se finale letošnjega svetovnega prvenstva odvija v Angliji, hkrati pa želela, da bi gledalci videli zares lep nogomet. Predsednik mednarodne nogometne zveze Stanley Rous pa je dejal, da je letošnje svetovno prvenstvo doslej največja tovrstna prireditev, nogomet pa da je postal priljubljena igra po vsem svetu.

V finalnih tekmah VIII. svetovnega nogometnega prvenstva sodeluje šestnajst držav, med njimi 10 iz Evrope, 5 iz Amerike in ena iz Azije. To so: sedanjí svetovni prvak Brazilija, nadalje Argentina, Bolgarija, Čile, Francija, Italija, Madžarska, Mehika, Portugalska, Severna Koreja, Sovjetska zveza, Španija, Švica, Urugvaj, Zahodna Nemčija ter Anglija kot organizator te velike prireditve.

narodnem tonu — 14.05 Lahka glasba — 15.35 Voščila — 16.35 Narodna pesmi in plesi iz Romunije — 17.05 Na obisku pri skladatelju Mauriceu Ravelu — 18.15 Iz naših študijev — 18.50 Naš razgovor — 20.00 Italijanka v Alžiru, opera.

Četrtek, 21. 7.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Lepa mladost — 9.45 Glasbena pravljica — 10.15 Iz oper vaskih avtorjev — 12.05 Stari koncertni plesi — 12.40 Ansambel Milana Vitka in trio Janeza Svečenika — 14.05 Dela slovenskih skladateljev — 15.30 Koračnice — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Palata opernih melodij — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirična legenda osvobodilnega boja — 22.10 Mozartov večer.

Petek, 22. 7.: 8.05 Umetniški pripoved — 8.35 Medvedček Brumček, kantata — 10.00 Pot v zmago — 11.15 5 pesmijo in plesom po Jugoslaviji — 12.05 Opoldanski koncert — 13.30 Ustvarjalnost in človečnost NOB — 14.30 Slovenske narodne pesmi — 15.05 Lahka glasba — 16.00 Post festum Zagreb 66 — 17.05 Ples ob petih — 18.00 Moška leta našega otroštva, radijska igra — 20.00 Koncert partizanskega invalidskega pevskega zbora — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 16. 7.: 12.15 Živalstvo Jadranskega morja — 15.30 Otroški zbor iz Trnovca — 16.00 Volan — 16.20 Otrakov božični večer — 18.30 Panorama ameriške folklor — 19.15 Počitniška srečanja — 21.00 Deseti brat, igra.

Nedelja, 17. 7.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.30 Prijatelj, drama — 17.00 Popoldanski ples — 20.30 Iz slovenske folklor.

Ponedeljek, 18. 7.: 11.45 Trije ansambli, tri dežele — 12.15 Počitniška srečanja — 13.30 Znane melodije — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Iz ženskih tednikov in revij — 21.00 Semenji v Malmaniilu, opera.

Torek, 19. 7.: 11.45 Popevke treh rodov — 12.00 Iz slovenske folklor — 17.20 Glasba za vaš tranzistor — 19.15 Spoznavajmo naravo — 19.30 Slovenski zbori — 21.00 Gore v slovenski literaturi.

Sreda, 20. 7.: 11.45 Glasbila in barve — 12.15 Turistični razgledi — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Sodobna balani — 20.35 Zvočne razglednice — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 21. 7.: 11.45 Trije glasovi, trije slogi — 12.00 Deseti brat, igra — 17.20 Glasba za vaš tranzistor — 18.30 Slavni solisti — 19.00 Zlata skrinjica — 19.40 Zbori Furlijanje-Juljske krajine — 21.00 Desatelynski kovanec, drama.

Petek, 22. 7.: 11.45 Orkestri lahke glasbe — 12.15 Zena in dam — 13.30 Glasbeno poplovanje — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Slovenski solisti — 19.15 Umetnostne galerije v Italiji — 21.00 Koncert opere glasbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gosometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Posilfach 124.

POHIŠTVO

za dom in za goste

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobrli vasi.